Муркаш район хаҫачĕ

Ҫĕнтерӳ ялавĕ

1944 ҫулхи ҫу уйăхĕн 5-мĕшĕнчепе тухать

43 (8004) № * Шăмат кун, 2012 ҫулхи ҫĕртме (июнь) уйăхĕн 9-мĕшĕ * Хакĕ ирĕклĕ

«Мĕн палăртнине пурнăҫламаллах», – аса илтерчĕ Иван Моторин районта пулнă май

Ĕҫлĕ ҫул ҫӳрев

Ĕнер района Чăваш Республикин Министрсен Кабинечĕн Председателĕ И. Моторин килсе кайрĕ. Чи малтанах ĕҫлĕ делегаци Мăн Сĕнтĕрти информацие культура центрĕнче пулчĕ. Ҫакăнта тата лицейра ҫитес вăхăтра хăш-пĕр хушма улшăну кĕртме палăртнă ĕҫ-хĕлпе район администрацийĕн пуҫлăхĕ Р. Тимофеев тĕплĕн паллаштарчĕ, республика представителĕ хăйĕн шухăшне палăртрĕ **(сăн ӳкерчĕкре).**

Каярах делегаци Москакасси ял тăрăхĕн территорийĕнче вырнаҫнă полигона ҫитсе курчĕ. Эпир ҫитнĕ самантра кунта хĕрӳ ĕҫ пыратчĕ, хытă каяша тракторсем таптаса хытаратчĕҫ.

– Иртнĕ ҫул кунта вун пĕр пин кубла метр хытă каяш турттарнă. Нумай хваттерлĕ ҫуртсенчен тасамарлăха илсе тухасси йĕркеленнĕ ĕнтĕ, ялсемпе ĕҫлесси вара хальлĕхе йывăртарах-ха, – терĕ район администрацийĕн пуҫлăхĕн ҫумĕ, капиталлă строительство тата обществăлла инфраструктурăна аталантарассин управленийĕн ертӳҫи В. Никитин ҫитес вăхăтра яллă вырăнсемпе те тачăрах ĕҫлеме шантарса.

И. Моторин Муркашри сĕт-ҫу заводне те ҫитсе курма кăмăл турĕ. Кунта вăй хуракансем пухнă сĕтрен тĕрлĕ юр-вар хатĕрлессипе тимлетчĕҫ. Делегацие ҫитес вăхăтри тĕллевсене, завод мĕн чухлĕ продукци туса илнине кунти ĕҫе йĕркелекен О. Дельман каласа кăтартрĕ. Вăл палăртнă тăрăх кунта ҫитес вăхăтра хушма строительство ĕҫне пуҫламалла. Ҫакăнта вăрах пулнă хыҫҫăн ҫул ҫӳрев малалла тăсăлчĕ.

Ҫапах та пысăк малашлăх шантаракан объект вăл "Путь Ильича" агрофирмăн сĕт-ҫу комплексĕ шутланать. Кунта халĕ строительство ĕҫĕсем пыраҫҫĕ, вылăх тăмалли пӳлĕмсен оборудованине йĕркелеҫҫĕ, ытти ĕҫсене пурнăҫлаҫҫĕ.

– Эсир ҫак ĕҫе ăнăҫлă вĕҫлессе, хăвăр ĕмĕте тулли вăя кĕртессе шанас килет. Ҫĕнĕ объект валли уйăрнă патшалăх пулăшăвĕ тата хăвăр тăрăшулăх пысăк пахалăхлă ял хуҫалăх продукцийне туса илессинче питĕ пысăк вырăн йышăнмалла. Паянхи ĕҫлĕ ҫул ҫӳрев вара ячĕшĕн кăна пулмĕ, мĕн палăртнине пирĕн пĕрле пурнăҫлама тăрăшмаллах, – кăмăллăн палăртрĕ Иван Борисович хăй шухăшне.

Р. ИЛЛАРИОНОВА.

Раҫҫейре

Тӳлевсĕр ҫĕр те, хваттер те

Раҫҫей Президенчĕ Владимир Путин кĕҫнерни кун «О внесении изменения в статью 56 Жилищного кодекса Российской Федерации» саккуна алă пуснă. Унпа килĕшӳллĕн виҫĕ е ытларах ачаллă ҫемьесем ҫурт лартма тӳлевсĕр ҫĕр илсен те муниципаллă фондран хваттерпе тивĕҫтермелли правăна ҫухатмаҫҫĕ.

Халиччен нумай ачаллă ҫемьесене тӳлевсĕр ҫĕр парсан хваттер илмелли черетрен кăларнă. Президент алă пуснă саккун ҫак правилăна пăрахăҫлать.

Ҫĕнĕ саккун нумай ачаллă ҫемьесене хӳтĕлеме тата вĕсен пурнăҫ шайне лайăхлатма май памалла. Ҫапла вара нумай ачаллă ҫемьесем тӳлевсĕр ҫĕре те, хваттере те тивĕҫме пултараҫҫĕ.

Саккун нормисем 2011 ҫулхи июнĕн 17-мĕшĕнчен вăйра.

«Симĕс ĕҫ ҫи» – 2012

Курăк ҫулма пуҫларĕҫ

«Симĕс ĕҫ ҫи» кунсерен вăй илсех пырать. Ҫур аки ăнăҫлă ирттернĕ ҫĕр ĕҫченĕ паян хăйĕн тĕп тĕллевне вылăх апачĕ хатĕрлессипе ҫыхăнтарать. Ĕнерхи кун тĕлне уяр кунсемпе туллин усă курса районти 5 пĕрлешӳллĕ хуҫалăх «симĕс ĕҫ ҫине» тухнă. Ку ĕҫе пуринчен малтан Е. Андреев яч. хис., Суворов яч. хис., Чкалов яч. хис., «Свобода» пĕрлешӳллĕ хуҫалăхсемпе «Путь Ильича» агрофирма кӳлĕннĕ. Ҫĕртме уйăхĕн 7-мĕшĕ тĕлне асăннă хуҫалăхсем нумай ҫул ӳсекен курăксене 365 гектар ҫулнă пулсан, талăк хушшинче ҫак кăтарту 80 гектар ӳснĕ.

А. БЕЛОВ.

Статистика

Кашни ҫиччĕмĕшĕн – автомобиль

2011 ҫул вĕҫленнĕ тĕле Чăваш Республикинче уйрăм ҫынсен хапăрлăхĕнче 216 пин автомобиль шутланнă. Ку хисеп ҫулталăк каяллахинчен 7 процент пысăкрах. Юлашки 5 ҫул хушшинче вара граждансен харпăрлăхĕнчи автомашинăсен шучĕ 1,4 хут ӳснĕ. Пĕтĕм шутран ытларахăшĕ ҫăмăл автомашинăсем (86 процент). Груз турттармалли автомашинăсем 12 процент тата 2 процент автобуссем.

Шупашкар хулинче пурăнакансен харпăрлăхĕнчи автомашинăсен шучĕ 76,9 пин, Ҫĕнĕ Шупашкарта – 21,9 пин, Шупашкар районĕнче – 11,6 пин, Улатăрпа Улатăр районĕнче – 10,7 пин, Ҫĕмĕрлепе Ҫĕмĕрле районĕнче – 8,8 пин, Патăрьел районĕнче – 8,3 пин. Кунпа пĕрлех Шупашкарта автобуссемпе ҫăмăл автомашинăсен, ятарлă автомашинăсен 37 проценчĕ, груз турттармалли автомашинăсен, пикапсен, фургонлă ҫăмăл автомашинăсен тата ятарлă автомашинăсен 25 проценчĕ шутланать.

2011 ҫул вĕҫленнĕ тĕле ҫăмăл автомашинăсен шучĕ 1000 ҫын пуҫне 150 единица чухлĕ пулнă (2010 ҫулта – 139). Тепĕр майлă каласан вăтамран республикăра пурăнакан кашни ҫиччĕмĕш ҫыннăн харпăрлăхĕнче ҫăмăл автомашина пур. 5 ҫул каялла харпăрлăхра ҫăмăл автомашина кашни вуннăмĕш ҫыннăн пулнă.

Э. МАКСИМОВА,
Чăвашстат ертӳҫи.

Ача амăшĕн капиталĕ

1,1 пин ҫемьен сертификат

Шăпах ҫавăн чухлĕ ҫемье пирĕн районта 2007 ҫулхи январĕн 1-мĕшĕнчен тытăнса «Ачаллă ҫемьесене патшалăх пулăшăвĕ парассин хушма мерисем ҫинчен» саккун вăя кĕнĕренпе ача амăшĕн (ҫемье) капиталĕн сертификачĕсене илме пултарнă. Чăваш Республикинче кун пек ҫемьесем 36 пин ытла. Сертификат сумми малтан 250 пин тенкĕпе танлашнă пулсан, халĕ вăл – 387 пин тенкĕ.

Сертификата тивĕҫнĕ ҫемьесенчен ҫуррине яхăн унпа пĕтĕмпех е пĕр пайĕпе усă курнă та ĕнтĕ. Усă курнă пĕтĕмĕшле сумма районĕпе 138 миллион ытла тенкĕпе, республикипе 5 миллиард ытла тенкĕпе танлашать.

Ача амăшĕн капиталĕпе ытларахăшĕ хăйсен ҫурт-йĕр условийĕсене лайăхлатма усă курать. Паянхи куна ача амăшĕн капиталĕпе усă курса районĕпе 331 ҫемье (республикипе 13,7 пин ҫемье) хăйсен ҫурт-йĕр кредичĕсене пĕтĕмпех е пĕр пайне тӳлесе татнă, 56 ҫемье (республикипе 917) строительство организацине хутшăнтармасăр ҫурт-йĕр тунă е реконструкциленĕ, 51 ҫемье (1415) ҫутуилӳ килĕшĕвĕпе пурăнмалли ҫурт-йĕр туяннă, 5 ҫемье (99) ҫурт-йĕр тума пая кĕнĕ, 7 ҫемье (287) тунă е реконструкциленĕ ҫурт-йĕршĕн компенсаци илнĕ.

Ачисене вĕрентме, студентсен общежитийĕнче пурăнма, ача сачĕшĕн тӳлеме ача амăшĕн капиталĕпе усă курнисем районĕпе 9, республикипе 254 ҫемье.

О. АЛЕКСЕЕВА,
Пенси фончĕн районти управленийĕн пай пуҫлăхĕ.

Йыхрав

Пĕрле савăнар-и Акатуйра?

Йăлана кĕнĕ тăрăх ҫурхи уй-хир ĕҫĕсене вĕҫленĕ май районта иртерекен Акатуй уявĕ ыран Муркашра пулать. 59-мĕш хут иртерекен юрă, ĕҫ тата спорт уявĕн программи пуян. Уявра ĕҫ паттăрĕсене, ĕҫ династийĕсене чыслĕҫ, нумай ачаллă ҫемьесене ҫĕр участокĕ тӳлевсĕр илме свидетельствăсем, ача амăшĕн капиталĕн сертификачĕсене парĕҫ. Халăх пултарулăх маҫтăрĕсен ĕҫĕсен, сăн ӳкерчĕксен выставкисем иртĕҫ, карусельсемпе аттракционсем пулĕҫ. Спортра тусăлсем вара хăйсене тĕрлĕрен спорт ăмăртăвĕсенче тĕрĕслĕҫ. Кунĕпех юрă-кĕвĕ янăрĕ, суту-илӳ предприятийĕсем хăйсен продукцийĕсене сĕнĕҫ. Пĕр сăмахпа – никама та кичем пулмĕ уявра. Апла пулсан пĕрле савăнар-и Акатуйра?

Уявра 3 кун канатпăр

Раҫҫей кунне эпир июнĕн 12-мĕшĕнче уявлатпăр. Пĕтĕмĕшле кану кунĕсем ҫавна май виҫĕ куна тăсăлаҫҫĕ: июнĕн 10, 11, 12-мĕшĕсем.

Июнĕн 12-мĕшĕ – Раҫҫей кунĕ

Патшалăх уявĕ – кашнин уявĕ

Раҫҫей кунне 2002 ҫулчен Раҫҫей патшалăх суверенитечĕ ҫинчен калакан Декларацие йышăннă кун тесе уявланă. Ку вăл – ҫĕр-шыври чи «ҫамрăк» патшалăх уявĕсенчен пĕри.

2001 ҫулхи июнĕн 12-мĕшĕнче Раҫҫей патшалăх суверенитечĕ ҫинчен калакан Декларацие йышăннă кун ячĕпе Кремльте иртнĕ йышăнура РФ Президенчĕ В. Путин ҫапла каларĕ: «Ҫак документран пирĕн ҫĕнĕ истори пуҫланчĕ. Гражданла ирĕклĕхсемпе саккун пуҫ пулса тăракан демократиллĕ патшалăх историйĕ. Унăн тĕп тĕллевĕ вара – граждансен ăнăҫлăхĕ, ҫителĕклĕхĕ тата ырлăх-пурлăхĕ».

1994 ҫулта Раҫҫейăн пĕрремĕш Президенчĕ Борис Ельцин хăйĕн Указĕпе июнĕн 12-мĕшне патшалăх пĕлтерĕшне парать – Раҫҫей патшалăх суверенитечĕ ҫинчен калакан Декларацие йышăннă кун пулса тăрать вăл.

Асăннă документа хăйне вара тăватă ҫул маларах Совет Союзĕ шутĕнче пулнă республикăсем пĕрин хыҫҫăн тепри никама пăхăнманнисем пулса тăнă вăхăтра РСФСР халăх депутачĕсен пĕрремĕш съездĕнче йышăннă пулнă. Каярахпа ку куна ансатрах Никама пăхăнманлăх кунĕ тенĕ. Сăмах май шăпах июнĕн 12-мĕшĕнче ҫĕр-шыв «никама пăхăнманлăх» илнипе пĕрлех пĕтĕм халăхпа ҫĕр-шывăн пĕрремĕш Президентне суйланă. Борис Николаевич Ельцин – Раҫҫей Федерацийĕн пĕрремĕш Президенчĕ.

Темĕнле пулсан та ҫак кун ун чухне халăхра камшăн мĕнле тенĕ пек пулнă. Ытларахăшĕ унăн пĕлтерĕшĕпе вырăнне ăнлансах та ҫитеймен. Вĕсемшĕн вăл черетлĕ кану кунĕ шутĕнче пулнă. Раҫҫей хулисенче ҫав кун массăллă уяв мероприятийĕсем иртеркеленĕ пулин те, унăн анлăшĕ палăрсах кайман.

Борис Ельцин 1998 ҫулта хăйĕн сăмахĕнче июнĕн 12-мĕшĕ тĕлĕшпе тĕрлĕ сăмах-юмаха чарса лартма тĕв турĕ, ҫак куна Раҫҫей кунĕ тесе паллă тума сĕнчĕ. Официаллă уявăн ҫĕнĕ ячĕ вара 2002 ҫулхи февралĕн 1-мĕшĕнче ҫĕнĕ Ĕҫ кодексĕн положенийĕсем вăя кĕрсен ҫеҫ ҫирĕпленчĕ.

Халĕ Раҫҫей кунĕ – саккунта тĕрĕслĕх ҫинче никĕсленнĕ ирĕклĕх, гражданла мир тата ырă килĕшӳ уявĕ. Ку уяв – халăх пĕрлĕхĕн символĕ, Тăван ҫĕр-шывăн хальхи тата пуласлăхĕшĕн пирĕн шăпишĕн пурте пĕрле ответлă пулнине туйни.

Пĕр сотка çĕр те ĕççĕр выртмасть

Çурхи уй-хир ĕçĕсене танлаштарса хаклатпăр

Ял хуçалăхĕнчи йывăрлăхсем паян кашнин куçĕ умĕнчех. Нумай чух хамăр туса çитерейменнине çумăрлă е шăрăх çанталăк çине йăвантарса ответлăха айккинелле сиретпĕр. Хÿре вĕçне туй килсен вара йывăрлăхсен пĕтĕм сăлтавне ютра шыратпăр, анчах хамăрта мар.

Çĕртме уйăхĕн пĕрремĕш вунă кунлăхĕ иртсе пырать. Иртнĕ çур аки вара паян та куç умĕнчех: ял хуçалăх техникине (тракторсемпе прицепсем) техосмотр тăратни, çĕр пулса çитессе кĕтнĕ кунсем, паянхи ĕçе ырана хăварасран сыхланса иртен пуçласа каçчен хирте ĕçлени, ĕç вăйĕ çитсе пыманни, техника ванса кайни т. ыт. те. Апла-и, капла-и, анчах районти пĕрлешÿллĕ кооперативсемпе хресчен (фермер) хуçалăхĕсем çурхи акасуха ĕçĕсен планĕсене туллин пурнăçлама тăрăшрĕç. Тĕллевсем пурте пурнăçланчĕç-и? Пулас тухăçăн никĕсне çирĕп хывса хăвартăмăр-и? Çак ыйтусем çине тата кăçалхи çур аки кăтартса панă ĕç мелĕсене пăхса хак пама çĕртме уйăхĕн 7-мĕшĕнче хуçалăхсен ертÿçисемпе специалисчĕсем тата ял тăрăхĕсен пуçлăхĕсем вуншар çул каяллахи ырă йăлапа вăхăтра шуратса хăварнă уй-хирсене тухса туса ирттернĕ ĕçсен пахалăхне тĕрĕслерĕç.

КĔСКЕ СПРАВКА. Кăçалхи çур акире çĕртме уйăхĕн 7-мĕшĕ тĕлне районти ял хуçалăх производство кооперативĕсемпе агрофирмăсем, чиккĕллĕ яваплăхлă обществăсем тата хресчен (фермер) хуçалăхĕсем 11793 гектар çуртрисем, 1430 гектар пĕр çул ÿсекен курăксем, 875 гектар «иккĕмĕш çăкăр», 51 гектар пахча çимĕç акаса лартса хăварчĕç.

Хаклава хутшăнакансем район тăрăх икĕ ушкăна пайланса тĕрĕслев ирттерчĕç. Каламалла, технологие пăхăннисен хирĕсенче паян ешĕл калчасем пысăк тухăçа шантарса каçлаççĕ. Вĕсен хирĕсенче калчана шăтма чăрмантаракан кунтăк пек тăпра муклашкисем те, чылай ÿссе кайнă çум курăкĕ те курăнмасть. Вăл хирсене пăхсан çĕр ĕç культури пуш сăмах пулманни курăнать. Кунта Ильич яч. хис. хуçалăхăн тĕп агрономĕ Ф. Егоров калани пысăк пĕлтерĕшллĕ туйăнчĕ.

– Пысăк тухăç пирки калаçнă чух эпир час-часах çĕр ĕç культури пирки манса каятпăр. Тырă вăрлăхне çĕре варăнтарнипе кăна тухăç пулмасть. Кунта паха вăрлăхпа ĕçлени, пусă çавраннăшне пăхăнни, çĕре акма-лартма агротехнологие пăхăнса хатĕрлени тата ĕçсене вăхăтра пурнăçлани кĕрет. Эпир çак ĕçсене нихăшне те хăй еккипе ямастпăр. Манăн сăмахăм суя пулманнине паян хуçалăхри кирек хăш хире тухсан та курма-ĕненме пулать, – терĕ Федор Аверкиевич кĕрхи тулă пуссине алăпа кăтартса.

Ака технологине пăхăнса ĕçленĕрен паян «Путь Ильича», «Восток», «Герой», «Свобода», «Ударник», Суворов яч. хис., Чкалов яч. хис. кооперативсен, В. Горбунов хресчен (фермер) хуçалăхĕн уй-хирĕсем те пысăк тухăç шантараççĕ.

– Хамăр тăрăшмасан нимĕнле наци проекчĕ те пирĕ тутă тăваймĕ. Паян эпир кашни сотка çĕрпе тухăçлă усă курассине хамăр тĕллевре тытатпăр. Утарсем çывăхне фацели акса пани, хамăр агрофирма территорийĕнче унччен ĕççĕр выртнă çĕрсене пусă çавраннăшне кĕртни, кÿршĕллĕ хуçалăхсенчи çум курăкĕ ÿсекен хирсене те тырă-пулă тата курăксем акни – агрофирмăн паянхи кăтартăвĕ, – терĕ ĕне фермипе тата кунти çĕнĕ технологисемпе паллаштарнă май «Путь Ильича» агрофирмăн ĕç тăвакан директорĕ В. Вязов.

Çум курăкĕпе паян химилле майпа кĕрешмеллине кашни ертÿçĕпе агроном пĕлет. Уй-хир тишкерĕвĕ пулнă кун тĕлне чылай хуçалăхра гербицид сапас ĕçе пуçăннăччĕ. Ку ĕçе вăхăтра пурнăçлани «Восток», «Ударник», Ильич яч. хис., Суворов яч. хис., Чкалов яч. хис, «ВаСем», «Герой» пĕрлешÿллĕ хуçалăхсен тата В. Горбунов хресчен (фермер) хуçалăхĕн хирĕсене паян тирпейлĕх ытамне кĕртсе ÿкернĕ.

Тирпейлĕх тенĕрен, «ВаСем» хуçалăх çĕр улми пуссисене те, купăста йăранĕсем çине те тумлампа шăвармалли системăсем вырнаçтарнă. Чкалов яч. хис. хуçалăхра козлятникăн тап-таса уйĕ 81 гектар çинче кашласа ларать. Хирĕн тепĕр вĕçĕнче ăна çулма пуçланă та ĕнтĕ. «Симĕс ĕç çи» тенĕрен, курăксем çулас ĕçе кÿлĕннине çак кун «Путь Ильича», «Свобода» хуçалăхсенче те куртăмăр.

Вăхăтра акнă-лартнă культурăсем паян пĕр тикĕс ÿсеççĕ, пысăк тухăç шантараççĕ.

– Паян камран мĕн вĕренмеллине хамăр куçпа куртăмăр. Малашлăха пăхаканшăн мĕнрен асăрханмалли те алă тупанĕ çинчи пекех. Хăваршăн паллă пулнă хирсене хуçалăхри механизаторсене илсе кайса кăтартни те вĕсемшĕн пысăк урок пулмалла, малашлăхпа пурăнсан çакăн çине алă сулманни те ытлашши пулăм мар. Паян «симĕс ĕç çи» пуçланчĕ. Сисмĕпĕр те – вырма çитĕ. Çавăнпа та кашни ĕçе вăхăтра пурнăçласси кашнин кун йĕркинче пулмалла, – терĕ пĕтĕмлетÿ тунă май район администрацийĕн пуçлăхĕ Р. Тимофеев.

«Симĕс ĕç çи» кунпа мар, сехетпе вăй илни çĕр ĕçченĕшĕн черетлĕ ответлă тапхăр çитнине пĕлтерет.

А. БЕЛОВ.

Сăн ÿкерчĕкре: район администрацийĕн пуçлăхĕн çумĕн В. Ананьевăн агрономсемпе сÿтсе явмалли кашни уйрах чылай пулчĕ. Пĕрлехи ушкăн – Чкалов яч. хис. хуçалăхăн кĕрхи викăпа ыраш пуссинче.

Автор сăн ÿкерчĕкĕ.

Райадминистрацире

Хисеп грамотипе наградăланă

Районти пĕчĕк тата вăтам предпринимательство аталанăвне пысăк тÿпе хывнăшăн тата нумай çул хушши ку тĕлĕшпе тăрăшса вăй хунăшăн район администрацийĕн 2012 çулхи майăн 24-мĕшĕнчи 464 № йышăнăвĕпе çак уйрăм предпринимательсене район администрацийĕн Хисеп грамотипе наградăланă:

– **Алексей Юльевич ИЛЬИНА;**
– **Валентина Аверкиевна КУЗЬМИНАНА;**
– **Зоя Александровна ЦВЕТКОВĂНА;**
– **Татьяна Викторовна МАЛОВĂНА.**

Саламлатпăр

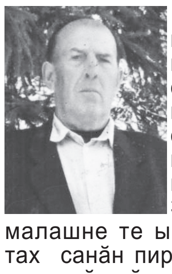

Юратнă асаттене, кукаçие, куккана, пиччене, аттене – Муркаш ялĕнче пурăнакан **Павел Иванович ИВАНОВСКИЕ** 80 çулхи юбилей ячĕпе сумлăн саламлатпăр. Пирĕн хаклă çыннăмăрăн кун-çулĕ çăмăл килмен. Пĕчĕклех тăлăха тăрса юлнă. Иртнĕ вăрçă кун-çулĕ ăна ачашламан, хĕн-хур, асап сахал мар тÿсме тивнĕ. Эпир ăна юбилей ячĕпе саламланă май малашне те ырлăх-сывлăх, ăнăçу, телей сунатпăр. Татах санăн пире савăнтарса пурăнмалла пултăр. Эс пурри пирĕншĕн чăннипех те пысăк телей.

Саламлаканĕсем: ывăлĕ, кинĕсем, мăнукĕсем, тăванĕсем, çывăх юлташĕсем, пускилсем, пăхса пурăнакан хĕрĕ Зоя.

Пирĕн юратнă мăшăра, хисеплĕ аннене, кукамая – Анаткас Апаш ялĕнче пурăнакан **Алевтина Валериановна СЕМĔНОВĂНА** 55 çулхи юбилейпа чи ăшă сăмахсемпе саламлатпăр. Ырлăх-сывлăх, тулли телей, ăнăçу сунатпăр. Малашне те сана Турри вăй-хăват парнелетĕр, чир-чĕртен упрасa тăтăр. Пире, ачусене, пурнăç çулĕ çине кăларнăшăн тата халĕ те пирĕншĕн чăн-чăн тĕрек пулнишĕн тав тăватпăр.

Саламлаканĕсем: мăшăрĕ, хĕрĕ, ывăлĕ, кĕрÿшĕ, мăнукĕ, тăванĕсем.

Çĕртме уйăхĕн 11-мĕшĕ – пирĕн çемьешĕн асамлă кун. Çатракасси ялĕнчи **Лидия Пименовнăпа Виталий Яковлевич ФЕДОРОВСЕМ** пĕрлешни 30 çул çитрĕ. Ĕмĕрĕ нихăçан та ĕççĕр иртмен вĕсен. Халĕ пĕрле пуçтарăнсан килте ачисем, мăнукĕсем, кĕрÿшĕсем, тăхлачисемпе хăтисем – пÿрт тулли. Малашне те татах савăнса пурăнмалла пултăр мĕн пур тăванĕсемпе.

Юратнă аттепе аннене, кукамайпа кукаçие юбилей ячĕпе саламлатпăр, вĕсем умĕнче пуç таятпăр. Мăнаçлă Атăл шывĕн çулĕ евĕр вăрăм ĕмĕр, çăл куç пек тапса тăракан вăй-хал, çирĕп сывлăх, тулли телей сунатпăр. Умри çулсем çутă та такăр пулччăр. Эпир сире юрататпăр, хисеплетпĕр. Эсир пур чухне эпир телейлĕ.

Салампа: хĕрĕсемпе кĕрÿшĕсем, ывăлĕ, 3 мăнукĕ, çывăх тăванĕсем.

Хăрушсăрлăх ыйтăвĕ – пĕрремĕш вырăнта

Çу кунĕсем çитрĕç.Çак вăхăтра вара хăрушсăрлăх ыйтăвĕсем çивĕчленеççĕ. Хатĕр-и эпир çу кунĕсене инкек-синкексĕр ирттерсе яма? Район администрацийĕ çумĕнчи право йĕркине пăсассине хирĕç кĕрешекен комиссин иртнĕ ларăвĕнче шăпах çак ыйту тавра çивĕч калаçу пулчĕ. Çакă ахальтен мар. Хăрушсăрлăх ыйтăвĕ пур çĕрте те малта пулмалла.

– Пушар хăрушсăрлăх ыйтăвĕпе сирĕн куллен ĕçлемелле. Çак ыйтăва куçран вĕçертмелле мар,– терĕ район администрацийĕн пуçлăхĕ Р.Н. ТИМОФЕЕВ ларура ял тăрăхĕсен пуçлăхĕсене. Асăннă комисси ларăвне вĕсем те хутшăнчĕç.

ВУТ-КĂВАР НИКАМА ТА ХĔРХЕНМЕСТ

Вут-кăвартан сыхланас ыйту тĕп ыйтусенчен пĕри пулмаллине ку таранччен районта пулнă тĕслĕхсем те çирĕплетсе параççĕ. Кăçал çулталăк пуçланнăранпа районта 12 пушар пулнă. Иртнĕ çулхи çак вăхăтрипе танлаштарсан пушарсен шучĕ чакнă пулин те, ку лăпланмаллине пĕлтермест. Пĕр пушар та çемьери миçе çын пурнăçне тÿрремĕн пырса çапать. Пулнă инкексем вара пурлăха 535 пин тенкĕлĕх пĕтернипе пĕрлех 3 çыннăн пурнăçне татрĕç.

Ку енĕпе сыхланассипе асăрхаттару ĕçĕсене районта сахал мар туса ирттереççĕ. Çакă ял тăрăхĕсенче туса ирттерекен ĕçсенчен те курăнать. Район администрацийĕн ятарлă программăсен пайĕн ертÿçи Н.П. Милютин каланă тăрăх, шкул ачисемпе шăрпăкпа выляссинчен сыхланас енĕпе уйăхлăх ирттернĕ.

Канашлура Катькас, Юнкă, Шетмĕпуç ял тăрăхĕсен пуçлăхĕсем пушар хăрушсăрлăхĕ енĕпе мĕн туни çинчен каласа парчĕç. Штемĕпуç ял тăрăхĕнче чи кирлĕ ыйтăва татса пама ĕлкĕреймен-ха: ял тăрăхĕн территорийĕнче пушар машини хатĕр мар. Ку вара – вăхăта сая ямасăр татса памалли ыйту. Мĕншĕн тесен 8 ялтан 2-шĕ кÿршĕллĕ икĕ район чиккинче вырнаçнă. Муркашран пушар машини çитиччен тем те пулма пултарать. Ростислав Николаевич Шетмĕпуçсене пушар машинине июль çурриччен юсаса хута яма хушрĕ.

– Чи малтан хăрушсăрлăх ыйтăвне татса памалла, – терĕ район администрацийĕн пуçлăхĕ.

ШЫВРА АСĂРХАНУЛЛĂ ПУЛĂР

Çу кунĕсем çитнĕ май шыв çинче те инкексем пуласран сыхланмалла. Ку таранччен Муркаш районĕ ку енĕпе республикăра лайăххисен шутĕнче пулнă. Çавăнпа та район администрацийĕн пуçлăхĕ Р.Н. Тимофеев ларура палăртнă пек, кăçал та çак шайран чакма юрамасть. Район администрацийĕн ятарлă программăсен пайĕн пуçлăхĕ Н.П. Милютин вара шыв çинчи хăрушсăрлăх ыйтăвĕпе районта ĕçсем чăрмаманнине палăртрĕ. Ку енĕпе районта ятарлă ĕç планĕ те туса хатĕрленĕ. Ял тăрăхĕсенче шыва кĕмелли вырăнсене уйăрнă. Лару хыççăн тепĕр икĕ кунта Николай Панфилович çав вырăнсене ятарлă специалистсен тĕпчессине палăртрĕ.

Николай Панфилович çавăн пекех ял тăрăхĕсен пуçлăхĕсене акă мĕн çинчен асăрхаттарчĕ. Шыва кĕмелли вырăнсенче инкек-мĕн пулас пулсан путнă çынна тухтăрсем киличчен пулăшу памалли çинчен, çавăн пекех шыв хĕрринче пăхăнмалли правилăсен аншлагне вырнаçтарни те питĕ кирлĕ. Ку çеç те мар. Шыва кĕме юраман вырăнсенче çакăн çинчен асăрхаттарса çырса хумалла. Асăрхаттарни нихăçан та ытлашши пулмасть.

(Вĕçĕ 3-мĕш стр.)

Районăн паллă çыннисем

Хисеп кĕнекинче – 30-ăн

2002 çулта районта ырă йăла çуралнă – район экономикине аталантарас ĕçе тивĕçлĕ тÿпе хывнисене районăн Хисеп кĕнекине кĕртме тытăннă. Асăннă кĕнекене пуçласа Социализмла Ĕç Геройĕн Е.А. Андреевăн ятне çырса хунă. 10 çул хушшинче Хисеп кĕнекине 28 çын ятне кĕртнĕ пулнă. Халĕ вĕсен шучĕ 30-а çитрĕ.

Районăн Хисеп кĕнекине кĕртес енĕпе ĕçлекен комиссин черетлĕ ларăвĕ иртнĕ. Ăна район администрацийĕн пуçлăхĕ Р. Тимофеев ирттернĕ. Комисси членĕсем ыйтăва сÿтсе явнă хыççăн пĕр саслă пулса районăн Хисеп кĕнекине татах 2 ĕçчене кĕртме килĕшнĕ.

Вĕсенчен пĕри – Александр Кузнецов. Вăл 1930 çулхи июнĕн 2-мĕшĕнче Куславкка районĕнче çуралнă. Чул хулари строительство шкулĕнчен вĕренсе тухнă хыççăн 1954–1965 çулсенче Муркашри МТС-ра техник-строительте ĕçленĕ. 1965–1994 çулсенче вăл – Муркаш районĕн тĕп архитекторĕ. 1990 çулта Александр Нестеровича «Чăваш Республикин Тава тивĕçлĕ строителĕ» хисеплĕ ят панă.

А. Кузнецов халĕ те районăн обществăлла пурнăçне активлă хутшăнать, инвалидсен обществин Муркаш ял тăрăхĕнчи пуçламăш организацине ертсе пырать.

Ку чыса тивĕçнисенчен тепри – Ольга Тямина. Районти Канаш выççăлккинче 1933 çулхи июлĕн 18-мĕшĕнче çуралнă. Ольга Васильевна – çынсен ыйтăвĕсене тивĕçтерессин сферин ĕçченĕ. Кооперацире суту-илÿ шкулне вĕренсе пĕтерсен 1961–1972 çулсенче районти кооперации системинче çĕвĕçре вăй хунă. Хыççăн вара пенсие тухиччченех (1983 ç.) Катькасри комплекслă йышăну пункчĕн приемщицинче тăрăшнă. О. Тямина – «Йăла ыйтăвĕсене тивĕçтерессин Чăваш АССР Тава тивĕçлĕ ĕçченĕ» (1976 ç.), «Йăла ыйтăвĕсене тивĕçтерессин РСФСР Тава тивĕçлĕ ĕçченĕ» (1980 ç.), унăн ятне 1981 çулта Чăваш АССР Ĕç Мухтавĕпе Паттăрлăхĕн Хисеплĕ кĕнекине кĕртнĕ, «Хисеп палли» орденпа тата медальсемпе наградăланă.

Ольга Васильевна хальхи вăхăтра – Катькас ял тăрăхĕнчи ветерансен канашĕн председателĕ.

Çапла вара паянхи куна районăн Хисеп кĕнекине Муркаш енĕн мухтавлă 30 ывăл-хĕрĕн ятне çырса хунă.

Вăхăтне епле çитерет-ши?

Асталăх

Хапхана уçрăм та юмах тĕнчине лекнĕн туйăнчĕ. Пĕчĕк кăна кÿлĕре шурă кăвакал ишнине, ун тавра шурă лили чечекĕсем ярăннине асăрхарăм. Шыв хĕрринчи чул çинче вара тепĕр икĕ кайăкĕ канма ларнă пулас. Шапи те ав илемпе киленме шывран пуçне кăларса пăхать, хутран-ситрен хăй кĕввине кăларать. Çатан карта çинчи сарă киккириклĕ автанĕ салтак евĕр сыхă тăрать, йĕри-таврана вичкĕн куçпа тинкерет. Пĕр çуртăн иккĕмĕш хутĕнче Якутирен кÿрсе килнĕ пысăк пăлан пуçĕ мăнаçлăн курăнса ларать, çакăн пек мĕлкесем хуçалăхра вара татах та пур. Куçа илĕртекенни кунта чылай, пурне асăнса та пĕтереймĕн. Ку çăтмах Оринин ял тăрăхне кĕрекен Чамăш ялĕнчи Иван Вершков хуçалăхĕнче вырнаçнă.

«Вăхăтне тата пултарулăхне ăçтан çитеретĕр-ха эсир», – тесе ыйтрăм эпĕ Вера Титовнăран. Вăл питĕ тарават пулнăран унтан Августина мăнукĕ пĕр самантлăх та хăпмарĕ, тăтăш ун тавралла кускаларĕ.

– Кунта чи малтанах илемлĕх патне чун туртăмĕ пулни кирлĕ. Енчен те çын çакăнпа кăсăкланмасть пулсан ăна вăл ăнланмасть. Вăхăтне вара тупма тăрăшатăп. Картишĕнчи кÿлĕне тăвиччен малтан тĕрлĕ чечекпе самай аппаланма тиврĕ, – терĕ кил хуçи хĕрарăмĕ.

Чăнах та пахчара, картишĕнче мĕнле кăна чечек çук-ши? Эпĕ вара хăшне-пĕрне илтмен те, курман та. Картишĕнче ларса каласмалли кĕтес те – хăйне май çăтмах. Килте ăсталанă шурă хурăн турачĕсем шурă пĕчĕк витрери чечексемпе тулнă.

Чĕрĕ чечексен илемне Вера Титовна пусма çине куçарса тĕрлĕ мелпе тĕрлеме те ăста.

– Акă Троица уявĕ тĕлне симĕс пусма çине тĕрлесе чиркÿ валли алшăллисем парнелерĕм. Санаторие канма кайсан та алă ĕçĕсĕр лармастăп, – терĕ вăл хăй ăсталанă ĕçĕсемпе паллаштарнă май.

Ку çеç те мар, чăваш халăх тумĕ çĕлеме те ăста вăл. Акă сенкер тĕслĕ саппун хатĕрччĕ те ĕнтĕ, юнашарах ав хĕрлĕ тĕсли те пур. Ăна мăнукĕсем тĕрлĕ юмах, концерт лартнă чухне хаваспах тăхăнаççĕ. Çавăн пекех хăй ĕçлекен шкул валли пĕр костюм хатĕрленĕччĕ.

– Халăх йăли-йĕрки аслисенчен кĕçĕннисене куçса пытăр, кашни ача несĕлне пĕлсе ÿстĕр, – терĕ ал ĕç ăсти хăйсен йăх кĕнекине ума хурса.

Ял тăрăхĕнчи тата ун тулашĕнчи чылай мероприятие хутшăнать вăл. Кашни курав валлиех çĕнĕлĕх илсе тухма тăрăшать. Унăн ĕçĕсен пысăк пахалăхне тата пултарулăхне тĕрлĕ дипломпа Хисеп грамоти çирĕплетет.

Хăш-пĕр çыннăн ăсталăхĕ чăн та вĕççĕр-хĕрсĕр иккен. Вера Титовна кирек ăçта тухас-каяс пулсан та фотоаппарат илсе çÿрет, хăш чухне пахчана та унсăр тухмасть. Çапла вара ĕмĕр асра юлмалли самант пулчĕ те. Маларах сăн ÿкерчĕксене альбомра пухса пынă, халĕ вара ăна валли компьютер меллĕ. Çавăн пекех вăл ял, шкул историйĕпе, ытти темăпа кăсăкланать. Кашни темăпа вара уйрăм кĕнеке хатĕрлет.

Çирĕм ултă çул ветеринари ĕçченĕ пулса ĕçленĕ, халĕ шкулта тăрăшакан пултаруллă хĕрарăмăн тĕрлĕ енлĕ ăсталăхне асăнтăмăр-ха. Паллах, çывăх çынсем пулăшмасан çакна пĕччен пурнăçлама йывăр. Кунта вара унăн туслă çемйи пысăк тĕрек пулса тăрать.

Р. ИЛЛАРИОНОВА.
Автор сăн ÿкерчĕкĕ.

Çыру хурав кĕтет

Çÿп-çапа ăçта чикмелле?

Район хаçачĕ урлă çак ыйту çине хурав илес килет. Хальхи вăхăтра тасалăхпа тирпейлĕх пирки нумай калаçатпăр. Анчах та эпир акă, Муркашри Колхозная урамра пурăнакансем, ăна ăçта чикмеллине пĕлместпĕр. Паллă ĕнтĕ, полиэтилен, кантăк, кĕленче, пакет, люминесцентлă лапочкăсем тата ытти япала килти хуçалăхра пухăнмасăр май çук. Урнăсемпе ятарлă ещĕксем вырнаçтарса паман. Çавна май вĕсене кам ăçта пĕлет, çавăнта кайса пăрахать. Куç умĕнчех тавралăха варалатпăр. Ответлисем мĕн шухăшлаççĕ-ши кун пирки? Хаçат урлă ответ парсан лайăх пулнă пулĕччĕ. Мĕншĕн тесен ку ыйту мана кăна интереслентермест.

В. МАСТЕРОВ,
ĕç ветеранĕ.

Муркаш ялĕ.

Редакци почтинчен

Лагерьти пĕрремĕш кун

Июнĕн 1-мĕшĕ тĕрлĕ уявпа пуян. Чи малтанах ăна Ачасене хÿтĕлемелли пĕтĕм тĕнчери кун пулнипе пĕлетпĕр. Иккĕмĕшĕ – ачасен чи хаваслă вăхăчĕ – çуллахи каникул пуçланни. Вĕсем ăна тахçанах чăтăмсăррăн кĕтеççĕ. Урамра выляма пушă вăхăт нумай-çке халĕ! Виççĕмĕшĕ – шăп та лăп çак кун шкулсенче ачасен ĕçпе кану лагерĕсем ĕçлеме пуçларĕç. Мĕн тери пысăк савăнăç ку пирĕншĕн. Савăнма пĕлсен кăна лайăх пурăнма пулать! Пуçăмра сăвă йĕркисем çуралчĕç:

Çитрĕ ак каникул,
Васкаса, кулса.
Урока каймастпăр,
Çÿрĕпĕр канса.

Паян ирех вырăн çинчен сиксе тăтăм та шкулалла чуптартăм. Ара мĕнле чăтса ларас-ха килте?! Çулла çитрĕ-çке, лагере каяс вăхăт пуçланчĕ! Çанталăк пĕлĕтлĕ пулин те чунра çав-çавах савăнăçлă, теме кĕтнĕн чĕре сиксе тухас пек тапать. Паян ирхине çумăр çуни манăн кăмăла пăсмарĕ.

Июнĕн 1-мĕшĕнче шкулта ачасем нумайăн пуçтарăннă. Пурте хаваслă, пĕр-пĕрне уявпа саламлаççĕ. Кĕрлет, шавлать шкул, ярмăрккăри пекех! Часах пире апата чĕнчĕç. Çакăн хыççăн пире лагерь ертÿçипе воспитательсем шкул коридорне пухса уяв программипе паллаштарчĕç. Пуçланчĕ вара тĕрлĕ вăйă-конкурс; маттур çав пирĕн воспитательсем! Уяв интереслĕ те савăнăçлă ирттĕр тесе чунтан тăрăшнă, чăн-чăн кану хатĕрленĕ. Мĕн кăна тумарăмăр пулĕ эпир кунта: юрларăмăр, ташларăмăр, ăстăн енчен вăй виçрĕмĕр. Питĕ килĕшрĕ пире паянхи уяв.

Выляса-кулса вăхăт питĕ хăвăрт иртрĕ, сисмерĕмĕр те – кăнтăрлахи апат çитрĕ. Эх, тутлă та иккен çимĕçĕ! Тавтапуç сире, Алина Юрьевна, Наталия Валериановна, Эльвира Анатольевна, паянхи уявшăн! Лагерь кунĕсене малалла та хаваслă, усăллă иртересчĕ. Ку вара пирĕнтен нумай килет.

Виктория ТИХОНОВА,
Кашмашри пĕтĕмĕшле пĕлÿ паракан тĕп шкулăн вĕренекенĕ.

Хăрушсăрлăх ыйтăвĕ – пĕрремĕш вырăнта

(Вĕçĕ. Пуçл. 2-мĕш стр.)

АЧАСЕН ÇУЛЛАХИ КАНĂВĔ ИНКЕКСĔР ИРТТĔР

Ачасен çуллахи канăвне инкексĕр иртересси те ларура тĕп ыйтусенчен пĕри пулчĕ. Районти вĕрентÿ тата çамрăксен политикипе ĕçлекен пайĕн пуçлăхĕ З.Ю. Дипломатова пĕлтернĕ тăрăх, кăçал хула çумĕнче вырнаçнă лагерьсенче 235 ача канать. Пĕрремĕш сменăна 71 ача кайнă та ĕнтĕ. Унсăр пуçне шкулсенче шкул çумĕнчи тата профильлĕ лагерьсем ĕçлеме пуçларĕç. Вĕсенче татах 918 тата 1068 ача вăхăта усăллă иртерет. Пĕтĕмпе вара ачасен çуллахи канăвне йĕркелеме 4 млн. та 449 пин тенкĕ уйăрнă. Пурĕ çакă 2270 ача канăвне йĕркеленĕ çĕре каять. Ку вăл районти ачасен 62,8 процентĕн канăвне йĕркелеме май парать. Унсăр пуçне ачасене лагерьсене канма районти социаллă хÿтлĕх пайĕ урлă та, опекăпа попечительство органĕ урлă та яраççĕ. Çапла вара çуллахи канăва усăллă иртерекенсен йышĕ татах та ÿсет.

Анчах кунта ыйту сиксе тухать: çуллахи каникул тăршшĕпех ачасем çапла аслисен куçĕ умĕнче пулаççĕ-и? Зоя Юрьевна каланă тăрăх, виçĕ уйăхĕпех лагерьсене ĕçлеттерме май çук. Çавăнпа та ашшĕ-амăшĕсемпе çитĕннисен каникулăн ытти уйăхĕсенче тимлĕхе ÿстерме тивет.

Ларура вара лагерьсене янă чухне право йĕркине пăсакан ачасен çуллахи канăвне усăллă йĕркелессине чи мала хумаллине палăртрĕç. Çавăн пекех çамрăксене вăхăтлăх ĕçпе тивĕçтернĕ чухне те вĕсем çинчен манса каймаççĕ. Кăçал çулталăк пуçланнăранпа кăна 246 шкул ачине вăхăтлăх ĕç тупса панă.

Тĕрлĕ сиенлĕ йăласенчен сыхлассипе те районта тĕрлĕ ĕçсем туса иртереççĕ. Майăн 11-мĕшĕнчен пуçласа июнĕн 11-мĕшĕччен çитĕнекен ăрăва наркотик, эрех ĕçнин, пирус туртнин сиенĕ çинчен асăрхаттарассипе уйăхлăх иртнĕ.

Çапах та çакна каласа хăварас килет. Ашшĕ-амăшĕсен шкул çине кăна шанса лармалла мар. Ачасем мĕнле пурнăç суйласа илесси çемьери воспитанирен пуçланать, унтан нумай килет. Çав шутран вĕсем право йĕркине пăсассипе пăсмасси те.

ĔÇЛЕС ТЕСЕ ĔÇЛЕМЕЛЛЕ

Çынсем саккуна пăхăнса пурăнасси çине вырăнти профилактика канашĕсем те витĕм кÿмеççĕ мар. Ахальтен мар ĕнтĕ уйрăммăн пăхса тухрĕç ку ыйтăва ларура. Çакăн сăлтавĕ те пур. РФ Шалти ĕçсен министерствин пирĕн районти пайĕн пай пуçлăхĕ В.А. Григорьев пĕлтернĕ тăрăх, юлашки вăхăтра çемьере тата йăлара пулса иртекен хирĕçÿсем йышлансах кайрĕç. Ял тăрăхĕсенчи профилактика канашĕсен ĕçне пăхса тухни вара çакна кăтартса парат: вĕсем ытларах чух хут çинче çеç шутланса тăраççĕ.

– Йĕркене пăсакансене ял администрацине чĕнсе сÿтсе явнипе çеç çырлахмалла мар. Çемьесене тухса çÿремелле, – терĕ район администрацийĕн пуçлăхĕ Р.Н. Тимофеев ял тăрăхĕсен пуçлăхĕсене. Ростислав Николаевич вырăнсенче халăхпа ытларах ĕçлемеллине палăртрĕ.

Çамрăксене право йĕркине пăсассинчен сирсе яма пултаракан тепĕр пулăма илер. Çак комиссин иртнĕ ларăвĕнче культура учрежденийĕсенче видеосăнав системине, полицейскисене хăвăрт чĕнмелли кнопкăна вырнаçтарма хушса хăварнăччĕ. Культура çурчĕсен ĕç вăхăтне вăрăмлатасси çакăнпа тÿрремĕн çыхăннине те палăртса хăварнăччĕ. Анчах 4–5 культура вучахĕсĕр пуçне ытлах ниçтах та вырăнтан тапранман ку ыйтупа. Ял тăрăхĕсен пуçлăхĕсен сăмахĕсем тăрăх çакăн валли Культура çурчĕсене укçине уйăрса панă. Ростислав Николаевич калашле, ял тăрăхĕсен пуçлăхĕсен ку ыйтăва контроллемеллех пулнă. Паллах, ял тăрăхĕсен пуçлăхĕсем палăртнă пек, культура учрежденийĕсен пуçлăхĕсем «пĕчĕк ачасем» мар. Анчах та çак икĕ енĕн пĕр чăмăра пĕрлешсе ĕçлемеллине ăнланма вăхăт çитнĕ пек. Культура учрежденийĕсем пĕтĕмпех ял тăрăхĕсене куçрĕç пулсан, пĕрпĕрне ăнланса пĕр çемьери пек ĕçлессе шанас килет.

Халăх дружинникĕсен ĕçне те хут çинчен «урама» куçарма вăхăт. Виталий Алексеевич малашне вĕсене лайăх ĕçленĕшĕн хавхалантармалла пуласси çинчен асăнчĕ. Анчах палăртса хăвармалла: кашни дружинник мĕнле ĕçленине çирĕп контроллеме пуçлаççĕ. Çавăнпа та ку ыйтăва депутатсен районти Пухăвĕн ларăвĕнче çитес вăхăтра пăхса тухмаллине палăртса хăварчĕç.

ХУШСА КАЛАНИ

Ларура çавăн пекех районти административлă комиссин ĕçне тишкерчĕç. Унсăр пуçне Чăваш Республикин Патшалăх Канашĕн спирт пур шĕвексене сутассипе çыхăннă Çырăвĕпе паллашрĕç.

Аса илтеретпĕр, асăннă канашăн иртнĕ ларăвĕнче районти хăш-пĕр аптекăсенче, çавăн пекех почтальонсем урлă, халăхри пек каласан, спирт пур «фунфуриксем» сутнине пăхса тухнăччĕ. Тĕрĕссипе çак спирт пур алурана сĕрмелли ытти шĕвексене ĕçсе çынсен пурнăçĕ хăрушлăха кĕрсе ÿкнине палăртнăччĕ. Çавăнпа та çак шĕвексене сутма чарассипе тивĕçлĕ йышăнусем тума ыйтса Муркаш район администрацийĕ республикăна çырупа тухрĕ. Ăна çак кунсенче пăхса тухрĕç, çак препаратсене сутассинче йĕрке тума ыйтса республика шайĕнче те çыру хатĕрлерĕç. Халĕ вара Раççей шайĕнче ку енĕпе мĕнле документ йышăнасса кĕтмелли çеç юлать. Тата çак шĕвексене сутакан харпăрлăх хуçисенче – çынлăх туйăмĕ вăранасса. Саккун чармасть тесе вĕсене сутса «укçа туни» вырăнлах мар пуль. Çав пĕчĕк кĕленчесене ял çыннисем те, хулара та этикетка çинче кăтартнă тĕллевпе мар, эрех ĕçме юратакансем мĕншĕн илнине те пурте лайăх пĕлетпĕр. Çын куççулĕ çĕре ÿкмест теççĕ вĕт.

Л. ПАВЛОВА.

Эпĕ çапла шухăшлатăп

Илемлĕ те тирпейлĕ пикесем илĕртÿллĕ

Чăваш хĕрĕсене çут çанталăк кÿрентермен. Сăн-пичĕпе те, кĕлеткипе те илĕртÿллĕ вĕсем. Унсăр пуçне пикесем илемлĕ тăхăнса яшсене илĕртме тăрăшаççĕ. Анчах та çемьеленнĕ хĕрарăмсенчен ытларахăшĕ çакăн пирки манать, харпăр хăйне тирпейлеме пăрахать. "Халĕ упăшка çумра, камшăн хитреленмелле, – теççĕ пулас ун пеккисем. Арçынсем вара пурпĕрех илемлĕ те тирпейлĕ курăнакан хĕрарăмсем патнеллех туртăнаççĕ.

Хамăн çамрăклăха час-часах аса илетĕп. Чăваш халăхĕ ун чухне урине çăпата сырса çÿретчĕ. 1942 – 1943 çулсенче ялсенче тутар калушĕсем курăнма тытăнчĕç. Вĕсене çак халăх çыннисем сутса çÿренĕрен çапла каланă ахăртнех. Хĕрсем килте тĕртсе хатĕрленĕ пир-авăртан çĕленĕ кĕпесем тăхăнса çÿретчĕç. Фабрикăсенче тĕртни ялсене çитеймен.

Халĕ вара пурнăç тĕпрен улшăнчĕ. Çынсем илемлĕ тăхăнса çÿреççĕ. Тумтире тĕрлĕ материалтан çĕлеççĕ. Чылайăшĕ модăпа килĕшÿллĕн тăхăнма тăрăшать. Паллах, ялти пурнăçра мода хыççăн ĕлкĕрсе пыма çук. Унпа тан пыма ăнтăлмаллах-ши тата? Анчах та хăра хисеплеттерес тесен тумтир енчен ула курак пек курăнмалла мар. Илемсĕр хĕрарăмсем çук. Тирпейсĕррисем вара чăнласах пур. Пĕтĕм уйрăмлăхĕ çавăнта. Хĕрарăмăн яланах хитре те тирпейлĕ пулмалла, мĕншĕн тесен вăл тĕнчене юрату валли килет.

Шел те, ялти хĕрарăмсем уйрăмах час «ватăлаççĕ». Хăйсене пăхманнипе те çыхăннă ку. Этемлĕхĕн черчен çуррин таврари çынсене, уйрăмах арçынсене, килĕшес текен туйăм пулмалла. Ахальтен мар ĕнтĕ ĕлĕк ăрупа пурăннă ушкăнсенчи хĕрарăмсем те хăйсене тĕрлĕ шăкăр-макăрпа илемлетнĕ, ыра шăршăллă шĕвексемпе усă курнă, куç харшисене сăрланă.

Арçынсем пирки ку хутĕнче нимех те каламарăм. Вĕсене те пырса тивет çак сĕнÿ. Пысăк укçа ĕçлесе илекен арçынсемех епле май килнĕ çапла тăхăнса çÿренине те асăрхама тÿр килет. Хамăн юлташсене çеç мар, ыттисене те япăх тăхăнса çÿренине курас килмест манăн. Этеме тумне кура кĕтсе илеççĕ вĕтха. Апла пулсан çи-пуç та çын пурнăçĕнче пысăк вырăн йышăнать.

П. ИВАНОВСКИЙ.

Телепрограмма

с 11 по 17 июня 2012 года

ПОНЕДЕЛЬНИК, 11.06

ПЕРВЫЙ

6.00, 10.00, 12.00 Новости
6.15 Х/ф «МОЯ ЛЮБОВЬ»
6.40 Х/ф «БЕРЕГ»
8.00 «Служу Отчизне!»
8.35 М/ф «Тимон и Пумба»
9.00 «Смешарики. ПИН-код»
9.15 «Здоровье»
10.15 «Непутевые заметки»
10.35 «Пока все дома»
11.25 Фазенда
12.15 Х/ф «ВЕРНЫЕ ДРУЗЬЯ»
14.10 Т/с «ЖЕНСКИЕ МЕЧТЫ О ДАЛЬНИХ СТРАНАХ»
18.10 «Александр Пороховщиков. Нам не жить друг без друга»
19.10 Х/ф «ДОМ НА КРАЮ»
21.00 «Время»
21.30 Т/с «СЧАСТЛИВЫЙ БИЛЕТ»
22.30 Чемпионат Европы по футболу 2012. Сборная Украины - сборная Швеции. Прямой эфир из Украины
0.45 Х/ф «ВОЗВРАЩЕНИЕ В ГОЛУБУЮ ЛАГУНУ»
2.40 Х/ф «НЕЕСТЕСТВЕННЫЙ ПОВОД»
4.25 Т/с «В ПАУТИНЕ ЗАКОНА»
5.15 «Хочу знать»

РТР

5.05 Х/ф «МЫ С ВАМИ ГДЕ-ТО ВСТРЕЧАЛИСЬ»
7.00 Х/ф «ЭКИПАЖ»
9.55 «Космическая стража»
10.50 Т/с «ЗАПИСКИ ЭКСПЕДИТОРА ТАЙНОЙ КАНЦЕЛЯРИИ»
12.40 «Песня года». Часть первая
14.00, 19.40 Вести
14.15 «Песня года». Часть первая. Продолжение
15.55 Х/ф «КУКУШКА»
19.55 Футбол. Чемпионат Европы. Франция - Англия. Прямая трансляция из Украины
22.00 Х/ф «КОГДА ЗАЦВЕТЕТ БАГУЛЬНИК»
1.45 Х/ф «4 ТАКСИСТА И СОБАКА»
3.55 Х/ф «ДОМАШНЯЯ ВЕЧЕРИНКА»

ЧУВАШИЯ

На канале «Россия-2»
12.00-12.30 Вести-Спорт-Чувашия

КУЛЬТУРА

7.00 «Евроньюс»
10.05 «Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфировым»
10.35, 0.30 Х/ф «КОРОЛЬ-ОЛЕНЬ»
11.45 «Служу музам, и только им!..»
12.25 Х/ф «МОСКВА - КАССИОПЕЯ»
13.45 М/ф «Две сказки»
14.05 Д/ф «Паруса «Крузенштерна». Повесть о юнгах и капитанах XXI века»
15.00 Премьера на Цветном «Цирк продолжается»
15.55 Государственный академический ансамбль народного танца имени И. Моисеева. Избранное
16.35, 1.40 Мастер-класс Никиты Михалкова в Мелихове
17.30 Х/ф «НЕОКОНЧЕННАЯ ПЬЕСА ДЛЯ МЕХАНИЧЕСКОГО ПИАНИНО»
19.10 «Романтика романса». Людмиле Зыкиной посвящается
20.05 «Хрустальный бал «Хрустальной Турандот» в честь Юлии Борисовой.
21.15 Шенбруннский дворец. Концерт летним вечером - 2012
22.45 Х/ф «КОРОЛЕВА-ДЕВСТВЕННИЦА»
2.40 М/ф «Легенды перуанских индейцев»

НТВ

5.40 Т/с «СУПРУГИ»
7.25 Смотр
8.00, 10.00, 13.00, 19.00 Сегодня
8.15 Дикий мир
8.45 Их нравы
9.25 Едим дома
10.20 «Первая передача»
10.55 «Развод по-русски»
12.00 Дачный ответ
13.20 Т/с «ПЛАТИНА-2. СВОИ И ЧУЖИЕ»
19.30 Т/с «НОВАЯ ЖИЗНЬ СЫЩИКА ГУРОВА. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
23.15 «Красивая моя». Концерт Александра Новикова
1.05 Т/с «ЧАС ВОЛКОВА»
2.05 Главная дорога
2.40 Т/с «РУБЛЕВКА. LIVE»
4.35 Т/с «ЗНАКИ СУДЬБЫ»

ВТОРНИК, 12.06

ПЕРВЫЙ

6.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
6.15 М/ф «Бременские музыканты»
6.35 Х/ф «БЕРЕГ»
7.55 Х/ф «БАРЫШНЯ-КРЕСТЬЯНКА»
10.15 «Две звезды». Лучшее
12.15 Т/с «ДЕСАНТУРА»
15.15, 18.15 «Десантура»
21.00 «Время»
21.30 Т/с «СЧАСТЛИВЫЙ БИЛЕТ»
22.30 Чемпионат Европы по футболу 2012. Сборная России - сборная Польши. Прямой эфир из Польши
0.45 Х/ф «АССИСТЕНТКА»
2.20 Х/ф «НЕСОКРУШИМАЯ МИРАБАЙ»

РТР

5.50 Х/ф «КАЛИНА КРАСНАЯ»
8.00 Х/ф «ИСПЫТАНИЕ ВЕРНОСТИ»
10.10 Т/с «ЗАПИСКИ ЭКСПЕДИТОРА ТАЙНОЙ КАНЦЕЛЯРИИ»
12.00 Москва. Кремль. Церемония вручения Государственных премий Российской Федерации
13.00 «Песня года». Часть вторая
14.00, 19.40 Вести
14.15 «Песня года». Часть вторая. Продолжение
16.30 Х/ф «СЛУЖЕБНЫЙ РОМАН»
19.55 Футбол. Чемпионат Европы. Греция - Чехия. Прямая трансляция из Польши
22.00 Х/ф «ДЕЛА СЕМЕЙНЫЕ»
0.00 «Россия молодая». Праздничный концерт. Трансляция с Красной площади
1.55 Х/ф «4 ТАКСИСТА И СОБАКА-2»

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.05 «Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфировым»
10.35, 0.30 Х/ф «ДВЕНАДЦАТАЯ НОЧЬ»
12.00 «Легенды мирового кино»
12.30 Х/ф «ОТРОКИ ВО ВСЕЛЕННОЙ»
13.50 М/ф «Петух и краски»
14.05 Д/ф «Паруса «Крузенштерна». Повесть о юнгах и капитанах XXI века»
15.00 «Вся Россия». Фольклорный фестиваль. Лучшее
16.35, 1.55 Д/ф «Незримые хранители Кремля»
17.20 «Евгений Дятлов. Песни о любви». Концерт в Московском международном Доме музыки
18.20 Х/ф «РАЗНЫЕ СУДЬБЫ»
20.05 В гостях у Эльдара Рязанова. Творческий вечер Александра Ширвиндта.
21.15 Три звезды в Берлине. Анна Нетребко, Йонас Кауфман, Эрвин Шрот
22.45 Х/ф «КОРОЛЕВА-ДЕВСТВЕННИЦА»
2.40 М/ф «Мена»

НТВ

5.35 Мультфильм
5.45, 8.15 Х/ф «БОМЖИХА»
8.00, 10.00, 13.00, 19.00 Сегодня
10.20 Х/ф «ОШИБКА СЛЕДСТВИЯ»
12.15 «Развод по-русски»
13.20 Т/с «ПЛАТИНА-2. СВОИ И ЧУЖИЕ»
19.30 Т/с «НОВАЯ ЖИЗНЬ СЫЩИКА ГУРОВА. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
23.10 Х/ф «СТРАШНЫЕ ЛЕЙТЕНАНТЫ»
1.00 Т/с «ЧАС ВОЛКОВА»
2.00 Квартирный вопрос
3.05 Т/с «РУБЛЕВКА. LIVE»
5.00 Т/с «ЗНАКИ СУДЬБЫ»

СРЕДА, 13.06

ПЕРВЫЙ

5.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 3.00 Новости
5.05 «Доброе утро»
9.20 Контрольная закупка
9.50 «Жить здорово!»
10.55 Модный приговор
12.25 Т/с «ЖЕНСКИЙ ДОКТОР»
13.20 Фазенда
14.00 Другие новости
14.25 Понять. Простить
15.15 Т/с «ДЕВИЧЬЯ ОХОТА»
16.20 «Хочу знать»
17.00 «Жди меня»
18.25 «Между нами, девочками»
19.00 «Давай поженимся!»
20.00 «Пусть говорят»
21.00 «Время»
21.30 Т/с «СЧАСТЛИВЫЙ БИЛЕТ»
22.40 Чемпионат Европы по футболу 2012. Сборная Голландии - сборная Германии. Прямой эфир из Украины. В перерыве - Новости
0.45 «Удовольствие и боль»
1.40, 3.05 Х/ф «ДИРЕКТОР»
3.50 «Маленькие гиганты большого кино»

РТР

5.00 Утро России
9.00 «С новым домом!»
9.45 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 22.00 Вести
11.50 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
12.50 «Люблю, не могу!»
13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «ЕФРОСИНЬЯ. ТАЕЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/с «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/с «СВАТЫ»
18.55 «Прямой эфир»
19.55 Футбол. Чемпионат Европы. Дания - Португалия. Прямая трансляция из Украины
22.30 Х/ф «ТЕМНЫЕ ВОДЫ»
0.20 Вести +
0.40 «Профилактика»
1.55 Х/ф «КАК ТОЛЬКО СМОЖЕШЬ»
4.05 Т/с «ЗАКОН И ПОРЯДОК»

ЧУВАШИЯ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
11.30-11.50 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести-Чăваш ен

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.00 «Наблюдатель»
11.15, 1.40 Т/с «ПЕРРИ МЭЙСОН»
12.10 Д/ф «Когда Солнце останавливается. Кеплер, Галилей и небеса»
13.10 Красуйся, град Петров! Зодчий Федор Лидваль
13.35, 21.10 Х/ф «МАЛЕНЬКИЕ ТРАГЕДИИ»
15.10 Д/ф «Ключ к смыслу. Иван Сеченов»
15.40, 19.30, 23.30 Новости культуры
15.50 М/ф «Кот, который гулял сам по себе». «Седой медведь»
16.40 Д/с «Дикая природа Венесуэлы»
17.30 Маскарад без масок. Российский государственный камерный «Вивальди-оркестр»
18.45 Д/ф «Владимир Арнольд»
19.45 Главная роль
20.05 «Абсолютный слух»
20.45 «Те, с которыми я... Сергей Гармаш»
22.45 Магия кино
23.50 Х/ф «ЭФФИ БРИСТ»
2.30 Д/ф «Океан - мир красоты и жизни»

НТВ

5.55 «НТВ утром»
8.30 Т/с «ЛИТЕЙНЫЙ»
9.30, 15.30, 18.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20 «Внимание, розыск!»
10.55 «До суда»
12.00 Суд присяжных
13.30 Т/с «ПАУТИНА»
16.25 «Прокурорская проверка»
17.40 «Говорим и показываем»
19.30 Т/с «НОВАЯ ЖИЗНЬ СЫЩИКА ГУРОВА. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
23.15 Сегодня. Итоги
23.35 Т/с «ГЛУХАРЬ»
1.35 Центр помощи «Анастасия»
2.25 «В зоне особого риска»
2.55 Т/с «РУБЛЕВКА. LIVE»
5.00 Т/с «ЗНАКИ СУДЬБЫ»

ЧЕТВЕРГ, 14.06

ПЕРВЫЙ

5.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 3.00 Новости
5.05 «Доброе утро»
9.20 Контрольная закупка
9.50 «Жить здорово!»
10.55 Модный приговор
12.25 Т/с «ЖЕНСКИЙ ДОКТОР»
13.20 Фазенда
14.00 Другие новости
14.25 Понять. Простить
15.15 Т/с «ДЕВИЧЬЯ ОХОТА»
16.20, 4.15 «Хочу знать»
17.00 «Жди меня»
18.25 «Между нами, девочками»
19.00 «Давай поженимся!»
20.00 «Пусть говорят»
21.00 «Время»
21.30 Т/с «СЧАСТЛИВЫЙ БИЛЕТ»
22.40 Чемпионат Европы по футболу 2012. Сборная Испании - сборная Ирландии. Прямой эфир из Польши. В перерыве - Новости
0.45 Х/ф «БРИЛЛИАНТОВЫЙ ПОЛИЦЕЙСКИЙ»
2.35, 3.05 Х/ф «СМЕРТЕЛЬНЫЙ КОНТАКТ: ПТИЧИЙ ГРИПП В АМЕРИКЕ»

РТР

5.00 Утро России
9.00 «С новым домом!»
9.45 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 22.00 Вести
11.50 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
12.50 «Люблю, не могу!»
13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «ЕФРОСИНЬЯ. ТАЕЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/с «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/с «СВАТЫ»
18.55 «Прямой эфир»
19.55 Футбол. Чемпионат Европы. Италия - Хорватия. Прямая трансляция из Польши
22.30 Х/ф «ТЕМНЫЕ ВОДЫ»
0.20 Вести +
0.40 «Профилактика»
1.55 «Честный детектив»
2.30 Т/ф «ЦЕПНАЯ РЕАКЦИЯ»
4.25 «Городок»

ЧУВАШИЯ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
9.00 Момент истории. Профессор Димитриев о Чебоксарах (на чувашском языке)
9.10-9.45 Секреты здоровья и красоты
11.30-11.50 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести-Чăваш ен

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.00 «Наблюдатель»
11.15, 1.55 Т/с «ПЕРРИ МЭЙСОН»
12.10 Д/с «Картографы»
13.05 «Третьяковка - дар бесценный!» «Архип Куинджи и его ученики»
13.35, 21.10 Х/ф «МАЛЕНЬКИЕ ТРАГЕДИИ»
14.45 Д/ф «Полет с осенними ветрами»
15.40, 19.30, 23.30 Новости культуры
15.50 М/ф «Самый, самый, самый, самый». «Фантик. Первобытная сказка»
16.25 Д/с «Дикая природа Венесуэлы»
17.15 20 лет ансамблю «Солисты Москвы». Юбилейный концерт в БЗК
18.45 Д/ф
19.45 Главная роль
20.05 Черные дыры. Белые пятна.
20.45 «Те, с которыми я... Сергей Гармаш»
22.25 Д/ф «Мировые сокровища культуры»
22.45 Д/ф «Исповедь фаталистки»
23.50 Х/ф «НАННЕРЛЬ, СЕСТРА МОЦАРТА»
1.45 Н. Рота. «Прогулка с Феллини»
2.50 Д/ф «Эзоп»

НТВ

5.55 «НТВ утром»
8.30 Т/с «ЛИТЕЙНЫЙ»
9.30, 15.30, 18.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20 «Медицинские тайны»
10.55 «До суда»
12.00 Суд присяжных
13.30 Т/с «ПАУТИНА»
16.25 «Прокурорская проверка»
17.40 «Говорим и показываем»
19.30 Т/с «НОВАЯ ЖИЗНЬ СЫЩИКА ГУРОВА. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
23.15 Сегодня. Итоги
23.35 Т/с «ГЛУХАРЬ»
1.35 Дачный ответ
2.35 Чудо-люди
3.05 Т/с «РУБЛЕВКА. LIVE»
5.00 Т/с «АДВОКАТ»

ПЯТНИЦА, 15.06

ПЕРВЫЙ

5.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
5.05 «Доброе утро»
9.20 Контрольная закупка
9.50 «Жить здорово!»
10.55 Модный приговор
12.25 Т/с «ЖЕНСКИЙ ДОКТОР»
13.20 Фазенда
14.00 Другие новости
14.25 Понять. Простить
15.15 Т/с «ДЕВИЧЬЯ ОХОТА»
16.20, 4.50 «Хочу знать»
17.00 «Жди меня»
18.25 «Между нами, девочками»
19.00 «Поле чудес»
19.55 Чемпионат Европы по футболу 2012. Сборная Украины - сборная Франции. Прямой эфир из Украины
22.00 «Время»
22.30 «Фабрика звезд. Россия - Украина»
0.05 Х/ф «ПЕРЕСЕЛЕНЕЦ»
2.15 Х/ф «МАЛЬЧИКАМ ЭТО НРАВИТСЯ»
4.05 Т/с «В ПАУТИНЕ ЗАКОНА»

РТР

5.00 Утро России
9.00 Мусульмане
9.10 «С новым домом!»
9.55 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.50 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
12.50 «Люблю, не могу!»
13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «ЕФРОСИНЬЯ. ТАЕЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/с «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/с «СВАТЫ»
18.55 «Прямой эфир»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 «Юрмала»
22.40 Футбол. Чемпионат Европы. Швеция - Англия. Прямая трансляция из Украины
0.45 Х/ф «ГЕНИЙ»
3.55 Т/с «ЗАКОН И ПОРЯДОК»
4.50 «Городок»

ЧУВАШИЯ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
9.10 Азбука безопасности
9.20-9.55 Телеюрă
11.30-11.50 Вести-ПФО
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести-Чăваш ен
20.30-20.50 Вести-Чувашия

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.40, 19.30, 23.30 Новости культуры
10.20 Х/ф «ДВЕ ВСТРЕЧИ»
12.00 Важные вещи. «Бюст Победоносцева»
12.10 Д/с «Картографы»
13.05 «Письма из провинции»
13.35, 21.00 Х/ф «МАЛЕНЬКИЕ ТРАГЕДИИ»
14.45 Д/ф «Чувствительности дар. Владимир Боровиковский»
15.30 Д/ф «Чингисхан»
15.50 М/ф «Мойдодыр», «Муравьишка-хвастунишка»
16.40 Д/с «Дикая природа Венесуэлы»
17.30 «Царская ложа». Мариинский театр
18.10 «Святослав Бэлза. Музыка жизни». Юбилейный вечер в Московском театре «Новая Опера»
19.45 Гении и злодеи. Роберто Бартини.
20.15, 1.55 «Искатели». «Незатерянный мир».
22.15, 2.40 Д/ф «Мировые сокровища культуры»
22.35 Д/ф «Мой друг Отар Иоселиани»
23.50 Х/ф «ФАВОРИТЫ ЛУНЫ»
1.30 «Несерьезные вариации»

НТВ

5.55 «НТВ утром»
8.40 «Женский взгляд» Наташа Ионова
9.30, 15.30, 18.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20, 2.15 Спасатели
10.55 «До суда»
12.00 Суд присяжных
13.25 «Суд присяжных. Окончательный вердикт»
14.40 «Развод по-русски»
16.25 «Прокурорская проверка»
17.40 «Говорим и показываем»
19.30 Т/с «НОВАЯ ЖИЗНЬ СЫЩИКА ГУРОВА. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
23.15 Т/с «ГЛУХАРЬ»
1.15 Д/ф «Мой ласковый и нежный май»
2.50 Т/с «РУБЛЕВКА. LIVE»
4.40 Т/с «АДВОКАТ»

СУББОТА, 16.06

ПЕРВЫЙ

5.35, 6.10 Х/ф «СРОЧНЫЙ ВЫЗОВ»
6.00, 10.00, 12.00, 18.00 Новости
7.35 «Играй, гармонь любимая!»
8.20 М/ф «Детеныши джунглей»
8.45 «Смешарики. ПИН-код»
9.00 Умницы и умники
9.45 «Слово пастыря»
10.15 Смак
10.55 «Александра Захарова. Непокорная дочь»
12.20 Киноэпопея Юрия Озерова «ОСВОБОЖДЕНИЕ»
16.20 Х/ф «КИТАЙСКАЯ БАБУШКА»
18.20 Праздничный концерт
19.50 «Кто хочет стать миллионером?»
21.00 «Время»
21.25 «Большая разница»
22.30 Чемпионат Европы по футболу 2012. Сборная России - сборная Греции. Прямой эфир из Польши
0.45 Х/ф «БАГРОВЫЕ РЕКИ»
2.45 Х/ф «АДАМ»
4.30 Т/с «В ПАУТИНЕ ЗАКОНА»
5.20 «Хочу знать»

РТР

5.20 Х/ф «ТРЯСИНА»
6.35 «Сельское утро»
7.05 Диалоги о животных
8.00, 11.00, 14.00 Вести
8.20 «Военная программа»
8.50 Субботник
9.30 «Городок»
10.05 «Адъютант его превосходительства. Личное дело»
11.20 Вести. Дежурная часть
11.55 «Честный детектив»
12.25, 14.30 Т/с «ИЗМЕНА»
16.55 Субботний вечер
18.55 Шоу «Десять миллионов»
20.00 Вести в субботу
21.05 Х/ф «БАБЬЕ ЦАРСТВО»
0.50 Футбол. Чемпионат Европы. Чехия - Польша. Трансляция из Польши
3.00 Горячая десятка
4.00 Х/ф «АНТИДУРЬ»

ЧУВАШИЯ

8.10-8.20 Вести-Чăваш ен
10.05 Для вас, любимые. Концерт по заявкам
10.50-11.00 Шевле. («Солнечный зайчик» на чувашском языке)
14.20-14.30 Вести-Чувашия

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.00 Библейский сюжет
10.35 Х/ф «МАСКАРАД»
12.15 «Личное время»
12.45 Х/ф «СКАЗКА О ПОТЕРЯННОМ ВРЕМЕНИ»
14.00 Д/ф «Российские кругосветки»
14.30 «Партитуры не горят»
15.00 Х/ф «ХРАНИ МЕНЯ, МОЙ ТАЛИСМАН»
16.10, 1.55 Д/ф «Истории замков и королей. Замки Дракулы. Правда, сокрытая в легендах»
17.05 Спектакли-легенды. Андрей Миронов, Анатолий Папанов, Татьяна Пельтцер, Михаил Державин, Спартак Мишулин в спектакле театра Сатиры «МАЛЕНЬКИЕ КОМЕДИИ БОЛЬШОГО ДОМА». Постановка В. Плучека. Запись 1974 года
19.40 «Романтика романса»
20.35 Х/ф «МНИМЫЙ БОЛЬНОЙ»
22.40 К 70-летию Пола Маккартни. «Вернись!» Фильм-концерт
0.05 Х/ф «СОРОК ПЕРВЫЙ»
1.35 М/ф «Шут Балакирев», «Дополнительные возможности пятачка»
2.50 Д/ф «Леся Украинка»

НТВ

5.40 Т/с «СУПРУГИ»
7.25 Смотр
8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
8.15 «Золотой ключ»
8.45 «Академия красоты с Ляйсан Утяшевой»
9.20 «Готовим с Алексеем Зиминым»
10.20 Главная дорога
10.55 Кулинарный поединок с Оскаром Кучерой
12.00 Квартирный вопрос
13.20 Своя игра
14.10 «Военно-полевая афера» из цикла «Казнокрады»
15.05 «Таинственная Россия: Западный Саян. Покинутая обитель внеземной цивилизации?»
16.20 Следствие вели...
17.20 Очная ставка
18.20 Обзор. Чрезвычайное происшествие
19.25 Профессия - репортер
19.55 «Программа максимум. Расследования, которые касаются каждого»
21.00 «Русские сенсации»
21.55 Ты не поверишь!
22.50 Х/ф «АФЕРИСТКА»
0.50 Т/с «ЧАС ВОЛКОВА»
2.50 Т/с «РУБЛЕВКА. LIVE»
4.45 Т/с «АДВОКАТ»

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 17.06

ПЕРВЫЙ

6.00, 10.00, 12.00 Новости
6.10 Х/ф «НЕОКОНЧЕННАЯ ПОВЕСТЬ»
8.00 Армейский магазин
8.35 М/ф «Тимон и Пумба»
9.00 «Смешарики. ПИН-код»
9.15 «Здоровье»
10.15 «Непутевые заметки»
10.35 «Пока все дома»
11.25 Фазенда
12.15 Т/с «ЖЕНСКИЕ МЕЧТЫ О ДАЛЬНИХ СТРАНАХ»
16.20 «Похудеть любой ценой»
17.25 «Призвание». Премия лучшим врачам России
19.05 «Минута славы. Мечты сбываются!» Финал
21.00 Воскресное «Время»
22.15 Х/ф «Багровый цвет снегопада»
0.45 Чемпионат Европы по футболу 2012. Сборная Дании - сборная Германии
2.50 Х/ф «ПОЖАР»
4.25 «Хочу знать»

РТР

6.00 Х/ф «ТРЯСИНА»
7.20 Вся Россия
7.30 Сам себе режиссер
8.20 «Смехопанорама»
8.50 Утренняя почта
9.30 «Сто к одному» Неделя в городе
11.00, 14.00 Вести
11.10, 14.30 Т/с «ИЗМЕНА»
15.15 «Смеяться разрешается»
17.15 «Рассмеши комика»
18.00 Х/ф «РАСПЛАТА ЗА ЛЮБОВЬ»
20.00 Вести недели
21.00 Х/ф «ПРИМЕТА НА СЧАСТЬЕ»
22.40 Футбол. Чемпионат Европы. Португалия - Нидерланды. Прямая трансляция из Украины
0.45 Х/ф «ОБЕТ МОЛЧАНИЯ»
2.45 Т/ф «ОТРЯД «ДЕЛЬТА»: ПРОПАВШИЙ ПАТРУЛЬ»

ЧУВАШИЯ

10.20-11.00 Вести-Чувашия. События недели
На канале «Россия-2»
8.15-8.40 Вести-Спорт-Чувашия

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.00 «Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфировым»
10.35 Х/ф «СОРОК ПЕРВЫЙ»
12.00 «Легенды мирового кино»
12.30 М/ф «Степа-моряк». «Птичка Тари»
13.20 Д/ф «Покорители Арктики»
14.05 Балеты «ЖАР ПТИЦА» и «ВРЕМЕНА ГОДА»
16.00, 0.25 Х/ф «ДЕЛОВЫЕ ЛЮДИ»
17.20 Д/ф «Георгий Вицин»
18.00 Итоговая программа «Контекст»
18.40 Х/ф «КОМИССАР»
20.25, 1.55 «Искатели». «Киносъемки под прикрытием».
21.10 Виталий Вульф. Вечер-посвящение в Доме актера
22.35 Х/ф «САД НАСЛАЖДЕНИЙ»
1.45 М/ф «Загадка Сфинкса»
2.40 Д/ф «Мировые сокровища культуры». «Краков. Тайная столица»

НТВ

5.40 Т/с «СУПРУГИ»
7.25 «Живут же люди!»
8.00, 10.00, 13.00, 16.00 Сегодня
8.15 «Русское лото»
8.45 Их нравы
9.25 Едим дома
10.20 «Первая передача»
10.55 «Развод по-русски»
12.00 Дачный ответ
13.20 Своя игра
14.10 «КГБ против МВД» из цикла «Казнокрады»
15.05 «Таинственная Россия: Красноярский край. Духи-людоеды реальны?»
16.20 Следствие вели...
17.20 И снова здравствуйте!
18.20 Обзор. Чрезвычайное происшествие. Обзор за неделю
19.00 «Сегодня. Итоговая программа»
20.00 Чистосердечное признание
20.50 «Центральное телевидение»
22.00 «Тайный шоу-бизнес»
23.00 «НТВшники». Арена острых дискуссий
0.05 Х/ф «ЗА ПРЕДЕЛАМИ ЗАКОНА»
2.05 «Кремлевские похороны»
3.05 Т/с «РУБЛЕВКА. LIVE»
5.00 Т/с «АДВОКАТ»

Кил тата хушма хуçалăх

Çатракасси ял тăрăхĕнчи Ятман ял уявĕнчен хатĕрленĕ кăларăм

«Эсир пулсан ял пурăнать-ха»

Çапла пĕтĕмлетрĕç уявра маттур ентешĕсене хаклă парнесемпе чысланă май депутатсен районти Пухăвĕн депутачĕ А. Иванов тата Çатракасси ял тăрăхĕн ертсе пыракан специалисчĕ В. Любимова.

Юлашки çулсенче Ятманта ял уявĕ ирттересси ырă йăлана кĕчĕ. Пĕрлештерет вăл Ятмансене, пĕр ĕмĕт-тĕллевпе пурăнтарать. Уяв çывхарнă май ял çыннисем никам каламасăрах хăйсен хуçалăхĕсемпе кил умĕсене, урамсене тирпейлесе хăт кĕртеççĕ. Кунпа пĕрлех тăван ен илемлĕрех пултăр тесе татах пурнăçламалли ĕçсене палăртаççĕ. Кашниех Ятман ялĕн илемĕпе хăчĕшĕн хăйĕн яваплăхне туять.

Юлашки çулсенче ку тăрăхри пĕрлешŸллĕ хуçалăх панкрута тухнă пулин те ялсенче çĕр ĕçченĕн ĕçĕ лăпланман-ха. Ятманта пурăнакансем те ыттисенчен кая юлмасăр патшалăх пулăшăвĕпе усă курса килти хушма хуçалăха аталантараççĕ.

Çатракасси ял тăрăхĕнчен тăратнă кăтартусене пăхсан ку тăрăхри ялсенче çулталăк пуçланнă тĕле килти хушма хуçалăхсенче мăйракаллă шултра выльăх 1573 пуç тытнă. Вăл шутран сумалли ĕнесем – 639 пуç. Килти хушма хуçалăхсенче 2 лаша, 123 сысна, 231 сурăх, 396 кролик тытни вырăнти çынсем ĕçсĕр ларманнине уççăн кăтартса парать.

Ял хуçалăх çине çĕр-шыв тимлĕх сахалтарах уйăрать тенине Ятмана тухсан пачах хирĕçле ŸкерчĕкŸ куç умне пулать. Ĕçлекен хресчен çĕр ĕçĕнчен те самаях тупăш кăларайрать иккен. Çакна Çатракасси ял тăрăхне кĕрекен Ятман ялĕнче пурăнакансем те хăйсен кулленхи ĕçĕпе çирĕплетеççĕ.

Килти хушма хуçалăха аталантарассипе пĕр гектара çитернĕ çĕр лаптăкĕсем ял хуçалăхĕнче вăй илме пуçланă çĕнĕлĕхсене ура çине тăратма пулăшаççĕ.

Килти хушма хуçалăхра выльăх-чĕрлĕх тытасси Ятмансемшĕн те иккĕмĕш вырăнта мар. Ялта паян мăйракаллă шултра выльăхсем пурĕ 124 пуç. Вăл шутран 97 пуç сумалли ĕнесем. Сыснасемпе сурăхсем 17 тата 35 пуç пулсан, ял çыннисен харпăрлăхĕнче 72 кролик тата пĕр лаша, çĕршер пуç чăхчĕппе хур-кăвакал.

Килти хушма хуçалăх хуçи выльăх-чĕрлĕх тытса тата пахча çимĕç Ÿстерсе туса илнĕ продукцие меллĕ вырнаçтарса малашлăх аталанăвĕн çулĕсене усни, çакăнтах çĕнĕлĕхсем ширани никамшăн та вăрттăнлăх мар...

Ялта та ĕçлеме, ĕçленине кура укçа тума пулать. Çакна валли рынокри лару-тăрăва пĕлсе тăни тата çанă тавăрса ĕçлени, çĕнĕ технологисене вăхăтра алла илни, юнашар ĕçлекенĕн ĕçне шута хуни, шанни кирлĕ. Паян патшалăх ял хуçалăхĕ тĕлĕшпе, килти хушма хуçалăх çине тимлĕх уйăрнă вăхăтра ялта пурăнакан тĕллевĕсем те пысăкрах пулччăр, вĕсене пурнăçа кĕртме çулĕ те уçăлсах пытăр.

«Ĕнисем хăйсем пире тăрантараççĕ»

Туслă çемье

«Чуна парса ĕçлесен, тăрăшса вăй хурсан ялта та пурнăç уттипе тан пырса пурăнма пулать»,– тесе кăмăллă куллине пытармасăр кĕтсе илчĕ мана ял кунĕнче Надьăпа Кристина мăнукĕсене уява хатĕрлекен Светлана Евлампьевна Васильева **(сăн Ÿкерчĕкре)**. Анчах çепĕç кулă хыçĕнче çын курман çулсем, çухрăмсем, тăрăшуллă ĕç, пурнăç юратăвĕ...

27 çул Çатракассинчи «Березка» ача садĕнче ĕçлесе те ял хуçалăх ĕçĕнчен уйрăлман воспитательницăн çемйи паян – Ятман ялĕнче пурăнакансемшĕн ырă тĕслĕх. Кĕçĕн çулхи ачисене тивĕçлĕ воспитани панипе пĕрлех килти хушма хуçалăх çинчен те самантлăха та манмасть хастар хĕрарăм. Пурнăç çынни, тенĕ кун пеккисем пирки вată асаттесем. Каланă та – йăнăшман.

Çак кунсенче кĕмĕл туй паллă тăвакан Светланăпа Геннадий Васильевсем – нумай ачаллă çемье никĕсĕ. Ĕçрен хăраман хĕрарăмпа арçын икĕ ывăлпа хĕр пурнăç çулĕ çине кăлараççĕ. Вĕсенчен нихăшĕ пирки те кахалнаян тенине илтме çук. Пĕрлехи вăй-халпа тата Валя кинĕпе 2 мăнукĕ хавхалантарнипе туслă çемье паян килти хушма хуçалăхра сумалли ĕнесем иккĕ, тынашкапа вăкăр, йышлă чăх-чĕп, кроликсем тытать. Çак пĕчĕк фермăран пысăк тупăш илме 4 гектар çĕре акса-сухаласа ял хуçалăх культурисем туса илеççĕ.

– Çак ĕç калăпăшне йăлтах алăпа тата çынна тара тытса пурнăçлама хакла ларать. Çавăнпа та атте иртнĕ çулсенче ЮМЗ трактор туянчĕ. Унпа паян эпир аттепе иксĕмĕр ылмашăнса ĕçлетпĕр, чылай усă куратпăр, кŸршĕ-аршăна та пулăшатпăр. Çавăнпа та пирĕн харпăрлăхри çĕр паян усăсăр выртмасть, – терĕ калаçăва хутшăнса Гриша ывăлĕ.

Кунта Светлана Евлампьевна хăйсем выльăх-чĕрлĕхшĕн ĕçленине кура вĕсем те кил хуçисене тăрантарнине тĕслĕхсемпе çирĕплетрĕ. Акă Валентина кинĕ кашни эрнерех Шупашкар пасарне сĕт те, тăпăрчă та, çупа хăйма та илсе каять. «Уссине куратпăр», – пулчĕ кил хуçи хĕрарăмĕн кĕске хуравĕ.

Юратнă ĕçе канупа танлаштараççĕ вĕсем. Пирĕн паянхи тĕслĕхре те çак чăнлăха хирĕçлеймĕн.

А. БЕЛОВ.

Еç тата ял çынни

Ĕмĕрĕпех хурсем усрать

Юратнă ĕçре ирттернĕ çулсенчи кашни кун, кашни сехет – хăй уйрăм пурнăç, уйрăм пуянлăх, уйрăм истори. Çавăнпа кирек ăçта та ĕç малти вырăнта пулни пурнăçăн тĕп никĕсĕ пулса тăрать.

– Хам ĕçре эпĕ ачасен е урăх çынсен пулăшăвĕ çине шанса ларман. Вĕсен тата ырă сунакан ытти çынсен пулăшăвĕсĕр те юлман. Сивĕ-и е ăшă, çумăр çăвать-и е çил-тăман вĕçтерет, е паянхилле пĕçертсе хĕвел пăхать – ĕç маншăн малти вырăнта пулнă. Çавăнпа ĕнтĕ эпĕ килти хушма хуçалăхра хурсем ĕрчетессипе туслашса кайрăм. Паян вара вĕсемсĕр хамăн пурнăçа курмастăп та, – хур чĕппписене пĕçернĕ çăмарта вакласа панă май калаçать Раиса Григорьева **(сăн Ÿкерчĕкре)**.

Ял çынни пĕр ĕçпе çеç пурăнмасть. Тĕрлĕ ĕçре вăй хунă хĕрарăм ыттисемпе пĕрлех нихăш çул та килти хушма хуçалăх пирки манман. «Çиччĕ виççе ĕçлесен çеç килти хушма хуçалăх тупăш парать», – Диана мăнукне лăпкаса илчĕ асламăшĕ.

Раиса Петровнăн килти хушма хуçалăхри ĕçĕпе кăсăклансан çакă куç умне тухрĕ. Кил хуçи хĕрарăмĕ ăратлă хурсем Ÿстерет тата вĕсене тулăх тăрантарассине тĕп вырна хурать. «Хур амисене хĕлĕпе урпа, çăва тухсан тулă çитеретĕп, витаминсем паратăп. Çуркунне вара вĕсем çăмарта нумай тăваççĕ те хăйсен айне хурса парайманнисене инкубаторпа кăларатăп. Иртнĕ кунсенче инкубаторпа кăларнă чĕпсене 2–3 кун çăмарта пĕçерсе парса тăрантартăм та «Солнышко» комбикорм çине куçартăм. Амăшĕпе пĕрле çырмана кайма пуçласан тулăпа тăрантарма тытăнăп. Хылчăклă пулнă пирки урпана чĕпсене пама юрамасть», – пысăк опыта туйса калаçать ял хĕрарăмĕ чĕпсем çинчен куç илмесĕр.

А. БЕЛОВ
сăн Ÿкерчĕкĕ.

Ыйту – хурав

Чечексене шăварасси

Килте чечексем нумай. Вĕсене пĕр пек шăвармалла мар тени тĕрĕсех-и?

Т. ТИПОВА.

Чечек пурри кил-çурта хăт кĕртет. Çавăнпа та кил хуçи арăмĕсем чечексемпе туслашнине ырлатăп. Лайăх аталаннă, пысăк савăтра Ÿсекен чечеке эрнере пĕрре, пĕчĕк савăтра Ÿсекеннине куллен шăварсан лайăхрах. ПŸлĕмре мĕн чухлĕ ăшăрах, чечеке çавăн чухлĕ час-час шăвармалла. Çуркуннепе çуллахи вăхăтра чечексене нумайшарăн шăварма сĕнеççĕ, хĕлле вара сулхăнрах пулнине шута илсе сайрарах шăварас пулать.

Чечексемшĕн çумăр, юр шывĕ питĕ усăллă. Çакна пĕлсе çулла çумăр шывĕ пухассипе тăрăшни ытлашши пулмасть. Çавăн пекех «типĕлле шăвармалли» меслет те пур: чŸлмекри тăпрана пĕрмаях кăпкалатса тăмалла.

К. СТЕПАНОВ.

Уйăх календарĕ

Çĕр çырли пиçет

Çĕртме уйăхĕ вĕçленнĕ тĕле çĕр çырли пиççе çитет. Пахчара çак уйăхра çĕр улми речĕсене купаласси – тĕп вырăнта. Çак ĕçе 2–3 хут пурнăçлани аван тухăç илме пулăшать. Калчасене шăварсах тăмалла, апатлантармалла.

Çĕртме уйăхĕн 9–12-мĕшĕсем. Пахча çимĕç культурисене шăвармалла тата органикăллă удобренипе апатлантармалла. Шăтман культурăсене тепĕр хут акмалла.

Çĕртме уйăхĕн 12–14-мĕшĕсем. Ÿсен-тăрана Ÿсме пулăшакан стимуляторсемпе пĕрĕхмелле. Томатсене, пăрăçа, кабачоксемпе патиссонсене, купăстана апатлантармалла. Калчасене сайралатмалла.

Çĕртме уйăхĕн 14–17-мĕшĕсем. Пахча çимĕçе шăвармалла тата кишĕре, кăшманпа çарăка органикăллă удобренипе апатлантармалла. Компост хатĕрлемелле.

Çĕртме уйăхĕн 17–18-мĕшĕсем. Çум курăкран иртмелле. Пахча çимĕçĕн сарăхнă çулçисене пуçтарса илмелле.

Çĕртме уйăхĕн 18–21-мĕшĕсем. Нимех те акма-лартма, куçарса лартма юрамасть. Хуçалăх ĕçĕсене пурнăçламалла. Компост хатĕрлемелле.

Çĕртме уйăхĕн 21–22-мĕшĕсем. Ăшă юратакан культурăсене шăварма тата апатлантарма меллĕ вăхăт. Ÿсен-тăрана Ÿсме пулăшакан стимуляторпа пĕрĕхмелле.

Çĕртме уйăхĕн 22–24-мĕшĕсем. Шăварма та, апатлантарма та тăхтăр. Сăтăрçăсемпе тата чир-чĕрпе кĕрешмелле.

Çĕртме уйăхĕн 24–26-мĕшĕсем. Удобрени хывма юрамасть. Çĕре кăпкалатма тата çум курăкне иртме, шăварма лайăх вăхăт.

Çĕртме уйăхĕн 26–29-мĕшĕсем. Кĕркунне çиме шпинат акмалла.

Çĕртме уйăхĕн 29–30-мĕшĕсем. Пахча çимĕç культурисене шăвармалла тата органикăллă удобренипе апатлантармалла. Çырласем пуçтармалла.

Кашни ача – савăнăç

Нумай ачаллă çамрăк çемьесем

Ятмансем хăйсен ял савăнăçĕнче пĕлтĕрхи уявранпа ялта çуралнă кашни ачана, вĕсен ашшĕ-амăшĕсемпе аслашшĕ-асламăшĕсене ăшшăн саламларĕç, тав туса халăх умĕнче парнесем пачĕç. Çулталăк хушшинче ялти 5 çемьере 6 ача çурални ял йывăрлăхсене пăхмасăрах ыранхи кунпа пурăннине çирĕплетет. Эсир сăн Ÿкерчĕкре куракан Галина Геннадьевна Захарова кăçалхи нарăс уйăхĕн 14-мĕшĕнче йĕкĕреш (Дашăпа Маша) çуратнă хыççăн 3 ача амăшĕ пулса тăнă.

– Татах йыш хушмалла пултăр! – терĕç вĕсене ырă сунса савăнăçлă ял çыннисемпе уяв ертŸçисем клуб сцени çинче парне панă вăхăтра.

Тав тăватпăр

Çу уйăхĕнче йывăр чирлесе ӳкрĕм. Пулăшу ыйтсан Мăн Сĕнтĕрти 2-мĕш номерлĕ район больницин хирурги уйрăмне вырнаçтарчĕç. Уйрăм заведующийĕ Н. Григорьев, Т. Колесникова аслă медсестра, И. Квасова, М. Проворова, Л. Смирнова, А. Александрова, Р. Николаева сестрасем тата больницăри ытти ĕçченсем тăрăшнипе больницăран кĕске вăхăтрах сывалса тухрăм.

Пысăк профессиллĕ тараватлă та кăмăллă сывлăх хуралçисене чирлисене сыватма вăй-хал тата ăсталăх çитернĕшĕн чĕререн тав тăватăп. Вĕсен ĕçченлĕхĕпе професси маттурлăхĕ умĕнче пуç таятăп. Сирĕн ĕçĕрсем ялан ăнса пыччăр, сывлăхăр çирĕп пултăр. Çемьере те, ял çыннисем хушшинче те килĕшӳпе ăнланулăх хуçаланччăр.

Тав сăмахĕсемпе И. Каргин, И. Вастрюков.

Пирĕн юратнă ывăла, Хорнуй ялĕнче пурăннă Сергей Николаевич Матвеева ваттисен йĕркипе юлашки çула ăсатма пулăшнăшăн, калама çук пысăк хуйха тата çухатăва пирĕнпе пĕрле пайланăшăн çывăх тăвансене, пускилсене, пĕтĕм ял-йыша, тус-юлташĕсене, пĕрле вĕреннисене чĕререн тухакан пысăк тав сăмахĕ калатпăр.

Матвеевсемпе Петровсен çемйисем.

ПИЛОМАТЕРИАЛЫ: ЛЮБОЙ РАЗМЕР 2-10.
ТЕЛ.: 8-903-346-40-58.

ДОРОЖНОМУ ПРЕДПРИЯТИЮ требуются на постоянную работу в Моргаушском и Ядринском районах (база – Москакасы, АБЗ): водители на КамАЗ-самосвал; машинисты: на бульдозер ДТ-75, грейдер ДЗ-143, экскаватор ЕК-18, ЮМЗ, погрузчик «Амкодор». Тел.: 8-927-840-35-85.

МЦФ МЕЖРЕГИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР ФИНАНСИРОВАНИЯ
www.mcf21.ru
69-3-75, 8-967-473-61-21
ООО “Межрегиональный Центр Финансирования”
БЫСТРЫЕ ЗАЙМЫ на любые цели
- низкие % ставки (от 3% до 5%) в месяц от остатка суммы займа
- ДЛЯ ПОКУПКИ И СТРОИТЕЛЬСТВА ЖИЛЬЯ ПОД МАТЕРИНСКИЙ КАПИТАЛ

ЛЬГОТНЫЕ ЗАЙМЫ НА РАЗВИТИЕ ЛИЧНОГО ПОДСОБНОГО ХОЗЯЙСТВА
Срок акции продлен до 30.06.2012 г.
Моргаушский район, с. Большой Сундырь, ул. Советская, 16

Пĕлтерӳсем. Объявления

Внимание! Внимание! 13 – 14 июня с 8-00 до 19-00 часов в здании РДК СУПЕР–РАСПРОДАЖА летней мужской, женской и детской одежды и обуви. Блузки, халаты, футболки, нижнее белье, носки, постельное белье.

ИЗВЕЩЕНИЕ О СОГЛАСОВАНИИ ПРОЕКТА МЕЖЕВАНИЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ЧАСТКА

Настоящим извещением уведомляем участников долевой собственности на земельный участок с кадастровым номером 21:17:140501:2, о месте и порядке ознакомления с проектом межевания земельного участка, образованного в счет земельной доли. Предметом согласования являются размер и местоположение границ выделяемых земельных участков.

Заказчиком проекта межевания является: Герасимова Зоя Александровна, адрес: Чувашская Республика, г. Чебоксары, ул. Академика Крылова, д. 1, кв. 49.

Проект межевания земельных участков подготовлен кадастровым инженером Николаевым А.В., номер квалификационного аттестата 21-11-68. Почтовый адрес и адрес электронной почты, по которым осуществляется связь с кадастровым инженером: 429530, Чувашская Республика, Моргаушский район, с. Моргауши, ул. Ленина, д. 41/5. E-mail:arshin21@yandex.ru

Кадастровый номер исходного земельного участка 21:17:140501:2. Адрес местоположения: Чувашская Республика, Моргаушский район, территория землепользования СХПК им. Ленина, земельный участок расположен в юго-западной части кадастрового квартала 21:17:140501.

С проектом межевания земельных участков можно ознакомиться по адресу:429530, Россия, Чувашская Республика, Моргаушский район, с. Моргауши, ул. Ленина, д. 41/5.

Обоснованные возражения после ознакомления с проектом межевания относительно размера и местоположения границ земельных участков принимаются в течение 30 дней со дня опубликования данного извещения по адресу: 429530, Чувашская Республика, с. Моргауши, ул. Ленина, д. 41/5.

* * *

ИЗВЕЩЕНИЕ О СОГЛАСОВАНИИ ПРОЕКТА МЕЖЕВАНИЯ ЗЕМЕЛЬНОГО УЧАСТКА

Настоящим извещением уведомляем участников долевой собственности на земельный участок с кадастровым номером 21:17:250801:1, о месте и порядке ознакомления с проектом межевания земельного участка, образованного в счет земельной доли. Предметом согласования являются размер и местоположение границ выделяемых земельных участков.

Заказчиком проекта межевания является: Софронов Валериан Ппавлович, адрес: Чувашская Республика, Моргаушский район, Александровское сельское поселение. д. Ойкас-Абаши, ул. Анисимова, д. 18.

Проект межевания земельных участков подготовлен кадастровым инженером Николаевым А.В., номер квалификационного аттестата 21-11-68. Почтовый адрес и адрес электронной почты, по которым осуществляется связь с кадастровым инженером: 429530, Чувашская Республика, Моргаушский район, с. Моргауши, ул. Ленина, д. 41/5. E-mail:arshin21@yandex.ru

Кадастровый номер исходного земельного участка 21:17:250801:1. Адрес местоположения: Чувашская Республика, Моргаушский район, Александровское сельское поселение, территория землепользования СХПК им. Ильича, земельный участок расположен в северо-восточной части кадастрового квартала 21:17:250801.

С проектом межевания земельных участков можно ознакомиться по адресу:429530, Россия, Чувашская Республика, Моргаушский район, с. Моргауши, ул. Ленина, д. 41/5.

Обоснованные возражения после ознакомления с проектом межевания относительно размера и местоположения границ земельных участков принимаются в течение 30 дней со дня опубликования данного извещения по адресу: 429530, Чувашская Республика, с. Моргауши, ул. Ленина, д. 41/5.

* * *

ИЗВЕЩЕНИЕ О СОГЛАСОВАНИИ ПРОЕКТА МЕЖЕВАНИЯ ЗЕМЕЛЬНОГО УЧАСТКА

Настоящим извещением уведомляем участников долевой собственности на земельный участок с кадастровым номером 21:17:110301:79, о месте и порядке ознакомления с проектом межевания земельного участка, образованного в счет земельной доли. Предметом согласования являются размер и местоположение границ выделяемых земельных участков.

Заказчиком проекта межевания является: Иванов Вениамин Павлович, адрес: Чувашская Республика, Моргаушский район, Орининское сельское поселение. д. Молгачкасы, ул. Центральная, д. 12.

Проект межевания земельных участков подготовлен кадастровым инженером Николаевым А.В., номер квалификационного аттестата 21-11-68. Почтовый адрес и адрес электронной почты, по которым осуществляется связь с кадастровым инженером: 429530, Чувашская Республика, Моргаушский район, с. Моргауши, ул. Ленина, д. 41/5. E-mail:arshin21@yandex.ru

Кадастровый номер исходного земельного участка 21:17:110301:79. Адрес местоположения: Чувашская Республика, Моргаушский район, территория землепользования СХПК «Восток», земельный участок расположен в западной части кадастрового квартала 21:17:110301.

С проектом межевания земельных участков можно ознакомиться по адресу:429530, Россия, Чувашская Республика, Моргаушский район, с. Моргауши, ул. Ленина, д. 41/5.

Обоснованные возражения после ознакомления с проектом межевания относительно размера и местоположения границ земельных участков принимаются в течение 30 дней со дня опубликования данного извещения по адресу: 429530, Чувашская Республика, с. Моргауши, ул. Ленина, д. 41/5.

Август уйăхĕнче пĕрремĕш пăрулamalli хура-шурă тĕслĕ тынашка сутатпăр. Тел.: 8-927-864-28-45.

* * *

Продаем тракторы Т-25, МТЗ-82.1, плуги, опрыскиватели, косилки, грабли-ворошилки, пресс-подборщики. Все новое. Тел.: 8(8352)40-67-65, 8-927-851-68-58. 7-8.

* * *

Продаю березовые дрова, 5 куб. м., с доставкой. Тел.: 8-903-065-58-68.

* * *

Проекты зданий и инд. домов, электро-, водо- и газоснабжения, сметы. Свид. СРО. ООО «Инттехс», с. Моргауши, ул. Мира, 9А. Тел.: 62-6-03.

* * *

ПЛАСТИКОВЫЕ ОКНА И НАТЯЖНЫЕ ПОТОЛКИ от производителя. Кредит, рассрочка, скидка до 35%, пенсионерам дополнительная скидка. Замер и доставка бесплатно. Прием заказов: с. Моргауши, ул. Гагарина, 6а (здание котельной). Тел.: 8-917-662-71-65, 8-917-662-71-64. 3-10.

* * *

Продаю ВАЗ-2105 2008 года выпуска, темно-голубой, в хорошем состоянии. Тел.: 8-987-678-51-00.

* * *

Продаем пропаренные керамзитобетонные блоки, цемент, керамзит. Адрес: с. Моргауши, «Агропромснаб». Тел.: 8-905-340-07-78. 10-10.

* * *

КОМПАНИЯ TOP OKNA предлагает:
- Качественные окна, двери, балконы
- Профессиональный замер в день обращения
- Грамотная установка по ГОСТу в короткие сроки
- Гарантийное сервисное обслуживание

ЧР, г. Чебоксары, ул. Привокзальная, д. 3, оф. 16 (в здании Пригородного автовокзала на 2 этаже)
Тел. для справок: 36-03-32, 489640 Александр.

Продаю с доставкой: кирпич керамический, силикатный (любых цветов); блоки керамзитобетонные, газосиликатные, фундаментные, пеноблоки; кольца колодезные; трубы асбестоцементные, профильные; арматура, цемент, сухие смеси, шифер, рубероид, профнастил, пиломатериалы. Металлоконструкции: гаражные ворота, калитка, забор, беседка, теплица, козырьки (навесы), решетки, кладочные сетки, печи, мангал, скамейки и т. п. Услуги крана-манипулятора. Тел.: 8-903-357-4675, 8-927-880-0483. 8-10.

* * *

ГРАВМАССА, ЩЕБЕНЬ (доломитовый, гранитный, известковый), КЕРАМЗИТ, ПЕСОК (речной, карьерный), БЕТОН с доставкой до 30 т. за 1 рейс.
Тел.: 8-927-668-70-15, 38-70-15. 6-18.

* * *

Недорого продаю земельный участок 51 сот. (Большой Сундырь). Газ, электричество подведены.
Тел.: 8-919-671-01-23. 1-3.

* * *

Ятман ялĕнче пĕчĕк йышши хитре йытă çухалнă, шурă тĕслĕ. Куракансене çак телефон номерĕсемпе пĕлтерме ыйтатпăр: 68-7-17, 8-927-992-05-19.

* * *

ЗАО «МСО «Моргаушская» требуются каменщики, разнорабочие. Обращаться по тел.: 69-7-23, 69-8-59. 2-3.

* * *

Ноябрь уйăхĕнче иккĕмĕш пăрулamalli хура тĕслĕ ĕне сутатăп. Тел.: 8-961-342-76-90.

* * *

Продаю автомашину УАЗ-330364 2004 года выпуска. Требуются: продавец-кассир, повар.
Тел.: 66-7-57, 8-903-346-74-23.

* * *

Продаю: кирпич одинарный М-100; М-125; М-150; керамический полуторный М-125; двойной керамический; силикатный белый, желтый; КББ р-р 20х20х40; красный половняк, некондиция, гравмассу, керамзит. Доставка и разгрузка на манипуляторе. Документы. Тел.: 8-903-358-20-97, 8(8352)44-20-97. 5-8.

* * *

Продаю трактор ЮМЗ-6л.
Тел.: 8-927-844-63-07. 3-3.

* * *

Требуются монолитчики, каменщики, монтажники, сварщики, плотники. Москва. Вахта, полный соцпакет. Тел.: 8-906-134-87-86. 4-5.

ПЛАСТИКОВЫЕ ОКНА от производителя. Замер. Доставка бесплатно. Низкие цены. Тел.: 8-987-576-65-62. 2-10.

СПУТНИКОВОЕ цифровое телевидение ТРИКОЛОР – 200 каналов, телекарта – 28 каналов. Акция! Триколор в рассрочку – 2000 руб. Бесплатное обслуживание. Тел.: 8-906-385-29-30. 1-2.

Продаю песок, гравмассу, бой кирпича, керамзитоблоки, с доставкой. Тел.: 8-905-347-99-15, 67-66-95. 2-5.

для пайщиков
СОДРУЖЕСТВО КРЕДИТНЫЙ ПОТРЕБИТЕЛЬСКИЙ КООПЕРАТИВ
МАТЕРИНСКИЙ КАПИТАЛ для покупки и строительства жилья
% СТАВКИ ПО ЗАЙМАМ СНИЖЕНЫ
ЗАЙМЫ на повседневные цели решение - в течение дня
СБЕРЕЖЕНИЯ выгодные % ставки
62-6-86
8 900 333 0001
с.Моргауши, ул.50 лет Октября, д.23, 2 этаж
www.kpksodrugestvo.ru

В Москву и Московскую обл. требуются ФАСОВЩИЦЫ, ГРУЗЧИКИ
Питание, проживание — БЕСПЛАТНО. Вахта. Выезд группами до предприятия. Гарантии.
З/п 25 000-35 000 руб.
Тел.:8(8352)29-80-30, 29-50-30. 1-5.

СПУТНИКОВЫЕ АНТЕННЫ 2500 руб. РАССРОЧКА. ТРИКОЛОР. ТЕЛЕКАРТА. Тел.: 8-905-345-77-19. 10-10.

СРОЧНО! В Москву и МО требуются: фасовщицы, грузчики. ВАХТА – 20/30/45. Жилье, питание, транспорт – бесплатно. з/п 27 000. Трудоустройство – БЕСПЛАТНОЕ. Тел.: 8 (8352)36-42-92, 36-42-94. 4-5.

пластиковые ОКНА
Немецкое качество
Окна STAR
6-камерный профиль ПО ЦЕНЕ 3-камерного
подробности по телефонам: 8-9603101816
скидки до 35% Пенсионерам доп. скидки
Офис продаж в здании рынка с.Моргауши
Окна стали дешевле...

Продаем: доски 25-50 мм (обрезные, необрезные), брус любого сечения, жерди, подтоварник. Изготовим на заказ: срубы, беседки любого размера. Цена договорная, доставка по району бесплатно.
Тел.: 8-927-667-28-32, 8-919-679-18-11. 9-10.

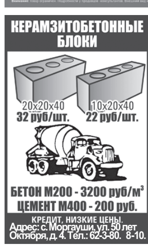

Ярапайкассинчи вăтам шкул коллективĕ кунта технологи учителĕнче ĕçлекен С.А. Силовăн амăшĕ

Зоя Семеновна СОРОКИНА

вилсе кайнă пирки çывăх çыннисемпе пĕрле тарăннăн хурланни çинчен пĕлтерет.

Москакассинчи пĕтĕмĕшле пĕлӳ паракан вăтам шкул коллективĕ кунта завхозра ĕçлекен М.Г. Пушкинăн амăшĕ

Таисия Константиновна ПАВЛОВА

вилсе кайнă пирки çывăх çыннисемпе пĕрле тарăннăн хурланни çинчен пĕлтерет.

Мăн Сĕнтĕрти вăтам шкул коллективĕ кунта математикăна вĕрентекен В.Ф. Николаевăн амăшĕ

Манефа Владимировна ДАНИЛОВА

вилсе кайнă пирки тăванĕсемпе пĕрле чĕререн хурланни çинчен пĕлтерет.

Муркаш райпо коллективĕ Турайри апат-çимĕç магазинĕнче сутуçăра ĕçлекен С.Н. Пуйковăн

АШШĔ

вилсе кайнă пирки унăн тăванĕсемпе тата çывăх çыннисемпе пĕрле чĕререн хурланни çинчен пĕлтерет.

Прогноз погоды

	суббота 9 июня				воскресенье 10 июня				понедельник 11 июня				вторник 12 июня				среда 13 июня			
Местное время	04:00	10:00	16:00	22:00	04:00	10:00	16:00	22:00	04:00	10:00	16:00	22:00	04:00	10:00	16:00	22:00	04:00	10:00	16:00	22:00
Облачность %																				
Осадки мм																				
Температура °С	+16	+18	+17	+15	+12	+19	+22	+17	+15	+20	+22	+18	+14	+23	+26	+22	+18	+25	+29	+25
Давление мм	738	739	740	740	742	745	745	742	742	744	745	744	746	746	746	744	745	745	743	740
Влажность %	77	57	70	85	83	56	51	95	99	81	58	85	93	62	53	65	72	53	48	57
Ветер м/сек	6	6	8	7	8	6	5	3	4	5	3	2	1	2	4	5	4	5	7	7
	Ю-З	Ю-З	Ю-З	Ю-З	З	З	З	Ю	С-З	С	С-З	Ю-З	Ю-З	Ю	Ю	Ю-В	Ю-В	Ю-В	Ю-В	Ю-В
Солнце восход / заход		04:07	21:36			04:07	21:37			04:06	21:38			04:06	21:39			04:06	21:39	
Луна восход / заход		00:04	10:19			00:22	11:36			00:38	12:50			00:53	14:02			01:08	15:13	
фаза																				

Хаçатăн çитес номерĕ июнĕн 14-мĕшĕнче тухать.

Муркаш районĕнчи «Çĕнтерӳ ялавĕ» хаçат

УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ:
Чăваш Республикин Культура, национальноçсен ĕçĕсен, информаци политикин тата архив ĕçĕн министерстви.
ЧР Культура, национальноçсен ĕçĕсен, информаци политикин тата архив ĕçĕн министерствин «Муркаш районĕн «Çĕнтерӳ ялавĕ» хаçат редакцийĕ» автономи учрежденийĕ.

Тĕп редактор А.И. ТИХОНОВ.

АДРЕС: 429530, Чăваш Республики, Муркаш ялĕ, Мир урамĕ, 9А çурт.
ТЕЛЕФОНСЕМ: тĕп редактор - 62-1-36, яваплă секретарь - 62-2-82, бухгалтери - 62-1-35, пайсем: общество пурнăç пайĕ - 62-2-82, экономика тата социаллă пурнăç пайĕ - 62-1-38.
Факс: 62-1-36. E-mail: morpress@cbx.ru, redaction@cbx.ru

Çыхăну, информаци технологийĕсен тата массăллă коммуникаци сферине пăхса тăракан Федераллă службăн Чăваш Республикипе – Чăваш Енпе ĕçлекен управленийĕ 2009 çулхи раштавăн 7-мĕшĕнче ПИ ТУ 21-00073 № регистрациленĕ.

Калăпăшĕ 1,5 пичет листи.
Ал çырăвĕсене рецензилемеççĕ, каялла тавăрса памаççĕ, 2 страницăран пысăкраххисене йышăнмаççĕ.
Рекламăпа пĕлтерӳсен чăнлăхĕшĕн вĕсене паракансем яваплă.

ИЗДАНИ ИНДЕКСĔ: 54822.
Хаçат чăвашла юн тата шăмат кунсерен тухать.
Номер дежурнăйĕ Шапошников В.Л.
Пичете pană 08.06.2012 ç.
Пичете памалли вăхăт: графикпа – 17 сех. 20 мин., чăннипе – 17 сех. 20 мин.
Заказ Тираж 4635.

Номер набран и сверстан в АУ ЧР «Редакция Моргаушской районной газеты «Çĕнтерӳ ялавĕ», отпечатан в типографии ГУП "ИПК "Чувашия": 428019 г. Чебоксары, пр. И. Яковлева,13. Качество печати соответствует оттискам, предоставленным редакцией.